

21 ЖНІўНЯ 2010 г. СУБОТА № 163 (26771)

Кошт 650 рублёў

ВЫДАЁЦЦА 3 9 ЖНІўНЯ 1917 г.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Анкадыягназ — яшчэ не прысуд

Паводле звестак Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, кожнае трэцяе жыццё на Зямлі забірае рак. На яго хварэюць нават дзеці. Рэакцыя на гэты дыягназ заўсёды аднолькавая — жах, безвыходнасць. Аднак на праблему можна паглядзець і з іншага боку. І дапаможа нам у гэтым галоўны ўрач Мінскага гарадскога клінічнага анкадыспансэра, дацэнт, кандыдат медыцынскіх навук Зігмунд Эдуардавіч ГЕДРЭВІЧ. Мы запрасілі яго на чарговую «прамую лінію», якая адбудзецца 24 жніўня ў аўторак з 12.00 да 13.30 па нумарах 8 (017) 292 38 92 і 292 38 21. Папярэднія пытанні можна пакінуць па нумарах: 8 (017) 287 18 36 і 287 17 57.

Работнікам органаў дзяржаўнай статыстыкі Рэспублікі Беларусь

Дарагія сябры! Сярдэчна віншую Вас са знамянальнай датай — 90-годдзем з дня ўтварэння органаў дзяржаўнай статыстыкі і прафесійным святам — Днём работнікаў дзяржаўнай статыстыкі. Пачаўшы сваё станаўленне ў 1920 годзе, органы статыстыкі сфарміравалі ў адзін з найважнейшых складніках сістэмы дзяржаўнага кіравання, які паспяхова забяспечвае і грамадства, і органы ўлады усебаковай, аб'ектыўнай інфармацыяй. Вынікі зладжанай працы работнікаў дзяржаўнай статыстыкі ствараюць аснову для прыняцця аптымальных кіраўнічкіх рашэнняў, дапамагаюць вызначыць правільны курс далейшага развіцця краіны. Асаблівае значэнне ваша дзейнасць набывае ва ўмовах актыўных сацыяльна-эканамічных пераўтварэнняў, накіраваных на ўмацаванне нацыянальнай эканомікі і павышэнне жыццёвага ўзроўню насельніцтва. Перакананы, што штодзённая напружаная праца, адданасцю сваёй справе, адказным выкананнем прафесійнага абавязку вы і надалей будзеце ўносіць годны ўклад у працiтанне Рэспублікі Беларусь. У дзень юбілею ад усёй душы жадаю работнікам дзяржаўнай статыстыкі моцнага здароўя, шчасця, невывярнутага энэргіі і аптымізму. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

ПРЭЗІДЭНТ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ПАВІНШАВАЎ...

...Каталікоса ўсіх армян Вярхоўнага Патрыярха Гарэгіна Другога з днём нараджэння. «Сваімі духоўнымі і асветніцкімі працамі Вы ўносіце вялізны ўклад ва ўмацаванне сяброўства і супрацоўніцтва паміж народамі», — гаворыцца ў віншаванні. Аляксандр Лукашэнка глыбока перакананы, што дзякуючы агульным духоўным і гістарычным каштоўнасцям сувязі паміж Беларуссю і Арменіяй будуць і ў далейшым нязменна развівацца і мацнець.

...Прэзідэнта Венгрыі Пала Шміта і народ гэтай краіны з нацыянальным святам — Днём святога Іштвана.

«Упэўнены, што дружальныя адносіны і супрацоўніцтва паміж Рэспублікай Беларусь і Венгерскай Рэспублікай будуць і далей плённа развівацца на карысць народаў нашых краін у інтарэсах міру, стабільнасці і прагрэсу ў Еўропе», — гаворыцца ў віншаванні. Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Кіраўнікі 39 гаспадарак Гродзенскай вобласці купілі дарагія службовыя аўтамабілі, маючы даўгі па бюджэтных пазыках

Пра гэта БЕЛТА паведамілі ў пракуроры Гродзенскай вобласці.

Так, у 2008 годзе ЛРСУП «Ма-жэйкава» за кошт уласных сродкаў набылі аўтамабілі «Пежо-Партнёр» 2008 года выпуску коштам ВР35,6 млн і «Фольксваген» 2007 года выпуску коштам ВР31,8 млн. У той жа час у прадпрыемства мелася пратэрмінаваная і бягучая запавынанасць па плацяхах у бюджэт у суме ВР2,8 млрд, ВР548 млн прадпрыемства завывавацілі ў фонд сацабароны, ВР300 млн складалі нявыплачаныя крэдыты, атрыманыя пад гарантыю Гродзенскага аблвыканкама ў аддзяленні ААТ «Белгапрамбанк».

У лістападзе 2009 года СВК «Гры-кі» Воранаўскага раёна былі набыты аўтамабілі БМВ-Х5 за ВР59 млн. Пры гэтым 30 кастрычніка таго ж года ў сувязі з недахопам уласных сродкаў для выплаты зарплат гаспадарка атрымала крэдыт у Белгапрамбанку на \$92 тыс. Агульная ж сума крэдытаў, якія лічацца за кааператывы, складала больш як ВР2,3 млрд.

Акрамя таго, дадзеныя СВК выяўляюць канкама пазыкі ў памеры больш за ВР1,8 млрд маючы пратэрмінаваны характар. Вызначана, што старшыня названай гаспадаркі выкарыстоўваў аўтамабілі не толькі ў службовых, але і ў асабістых мэтах. На 1 чэрвеня 2010 года суб'ектамі гаспадарання, якія незаконна набылі аўтамабілі партыяныя сродкі, у добраахвотным парадку ў раённыя і абласны бюджэты вернута ВР1,5 млрд.

У Чарнобылі на месцы пусты і закінуты будынак да 25-годдзя выбуху на АЭС адкрыець парк-музей, піша газета «Сеня».

Працы па будаўніцтве комплексу ўжо пачаліся — першая чарга будзе размяшчацца на плошчы ў пяць гектараў. Будынак расчысціць тэрыторыю і зносяць пустыя хаты.

Па задуме праекціроўшчыка парк будзе ўяўляць сабою зону адчужэння ў мініяцюры — кожны з пацярпелых 94 населеных пунктаў будзе прадстаўлены нейкай дэталю. «Напрыклад, хата, дрэва ці дарожны знак. За год усё гэта, вядома, не пабудуем, але глядзіць падрыхтуем», — скажаў начальнік аддзела зоны адчужэння Васіль Залатаверх.

Кожны населены пункт у парку будзе пазначаны абеліскам. Побач павесяць таблічкі з інфармацыяй, колькі людзей было эвакуавана з той ці іншай вёскі.

Паводле ацэнкі супрацоўнікаў зоны адчужэння, парк зможа прыцягнуць у Чарнобыль дадатковых турыстаў, якіх з кожным годам і без таго становіцца ўсё больш: толькі за сем месяцаў 2010 года зону наведалі пяць тысяч чалавек, а за ўвесь мінулы год — сем тысяч.

Брытанскія нафтавыя кампаніі Transocean — уладальніцаў застанулі ў Мексіканскім заліве

Швейцарская нафтавая кампанія Transocean — уладальніцаў застанулі ў Мексіканскім заліве платформы Deepwater Horizon — абвінавачваці брытанскую British Petroleum (BP) ва ўгойванні звестак, неабходных для расследавання прычын буйнейшага ў гісторыі ЗША разліву нафты, паведамляюць інфармагенцыі.

Як гаворыцца ў тэксце пісьма, накіраванага кампаніяй у юрыдычную службу ВР, у руках нафтавага гіганта знаходзіцца ключ да разгадкі прычыны трагічнай гібелі 11 чалавек і забруджвання Мексіканскага заліва.

Прадстаўнікі швейцарскай кампаніі таксама напісалі пісьмо ў адміністрацыю Барака Абама і членам кангрэса, дзе гаворыцца, што ВР прадаўжае дэманстраваць негатыўнасць, калі не праціраюць адмову, прадаставіць Transocean самую неабходную інфармацыю па платформе Deepwater Horizon. Прадстаўнік ВР Элізабет Эшфард назвала гэтыя абвінавачванні памылковымі.

«Газпрам» рыхтуецца да аблогі — адзін з найбуйнейшых пакупнікоў Е. Он Рухгас ізною хоча знізіць кошт, распавялі «Ведомасці». Гендзірэктар Е. Он Іоханэс Тайсэн ужо папярэдзіў на пачатку жніўня, што да кастрычніка яго кампанія пачне губляць прыбытак, калі асноўныя пастаўшчыкі газу не зменшаць кошты, і таму канцэрн мае намер правесці перамоў з усімі.

На пачатку года Е. Он ужо дамагаўся таго, што частку газу — прыкладна 15% паставак — яна будзе атрымлівацца па спатавых коштах да канца 2012 года. Гэта можа каштаваць «Газпраму» каля 200 млн долараў вырुकі.

Доўгатэрміновыя кантракты «Газпрама» прадулгджаюць, што кліенты могуць праціць пра змену ўмоў, калі на рынку істотна змянілася сітуацыя. Спатавыя кошты, якія на пачатку года пайшлі ўгару, ізною змяняюцца.

Летас «Газпрам» упершыню сутыкнуўся з крызісам збыту: яго здабыча была мінімальнай за ўсю гісторыю, а экперт газу ў Еўропу знізіўся на 11,5%. Адбылася велізарная розніца паміж коштамі «Газпрама» і яго асноўных канкурэнтаў на рынку ЕС.

У 2009 годзе некалькі буйных еўрапейскіх партнёраў запатрабавалі зменшыць кошт і змякчыць умовы кантрактаў. Сярод іх германскія Е. Он, Wingas і RWE, турчаская Botas, італьянская Eni, французская Gdf Suez, аўстрыйская EcomGas, фінская Gasum і інш. Мінімум пяць кліентаў дабіліся саступак, сярдзняя ацэнка экпертаў па стратах «Газпрама» ў вырुकі — каля 2 млрд долараў толькі сёлета.

Хойніцкі 13-гадовы хлопчык Максім КАРАТКЕВІЧ марыць пра вялікі спорт і ўдасканальвае футбольную тэхніку.

Хойніцкі 13-гадовы хлопчык Максім КАРАТКЕВІЧ марыць пра вялікі спорт і ўдасканальвае футбольную тэхніку.

Хойніцкая суперліга

Фота Антона КІШЧУКІ

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

СМІ: РАСІЮ НИШТО НЕ ВЫРАТУЕ АД РЭЗКАГА ПАДАРАЖАННЯ ПРАДУКТАЎ ХАРЧАВАННЯ: УЛАДЫ ўжо ў паніцы

У Расіі пачалася паўсюднае павышэнне коштаў на асноўныя прадукты харчавання, якое выклікала ажыятажным попытам, спекуляцыямі і інфляцыйнымі чаканнямі, піша «Незавісімная газета», адзначаючы, што коштова паника ахапіла і ўлады краіны.

Рэглянальны зводкі апошняга тыдня пра сітуацыю з коштамі на асноўныя прадукты харчавання сведчаць пра тое, што расіяне адчулі на сабе негатыўны ўплыў як засахі і масавых неурэаджакў, так і спекулятыўнае дзеянне ў шматлікіх удзельніках гандлёвага рынку. У прыватнасці, аптовыя кошты на некаторыя віды малочнай прадукцыі падскокілі больш чым на 30%, што тут жа адбілася на рознічных коштах малочнай прадукцыі.

Неабгрунтаванае, паводле меркавання рытэйлаўраў, звышнэне вытворцамі коштаў на малако падтурхнула буйныя гандлёвыя сеткі да байкоту некаторых пастаўшчыкоў. Таксама ў шматлікіх рэгіёнах паведамілі пра розкі розкі коштаў на грэцкія крупы, хлеб і некаторыя віды гародніны. Так, напрыклад, у Алтайскім краі ў ліпені грэцкія крупы падараліся на 14,7%, у Бураціі — на 1,7%, а ў Пензенскай вобласці, Рэспубліцы Марый Эл і ў Варонежскай вобласці паведамілі пра паўтарарозовы рост рознічных цэнаў на крупы. Кошты на хлеб прыкметна падняліся ў сталіцы; у маскоўскіх сацыяльных крамах і крамах крокавай даступнасці хлеб падаражэў прыкладна на 10-15%. У Чалыбінску рыхтуецца да падаражання бульбы — адразу на 50%.

Федэральная антыманіпаольная служба ўгледзела ў падаражэнні дзеянні спекулянтаў і абядае ва ўсім разабрацца. Аднак шматлікія экперты ўжо амаль страцілі веру ў тое, што ФАЭС сапраўды знойдзе і пакарае ўсіх виваватых.

Незавоасці 3-за буйнага росту коштаў на харч пры-

кетная і ў вышэйшых эшалонах ўлады. У сярэдзі прэзідэнт Дамітрый Мядзведзёў даручыў арганізаваць аператыўны маніторынг цэнаў на асноўныя прадукты харчавання на ўнутраным рынку, а пры выўруненні выпадкаў парушэння заканадаўства прымаць меры аператыўнага рэагавання.

Адказнымі за гэта даручэнне прызначаны прэм'ер Уладзімір Пуцін, генпракурор Юрый Чайка, кіраўнік ФАЭС Ігар Арцём'еў. Тым часам аналітыкі ўпэўненыя, што ўжо ў верасні ўсе прадукты харчавання рэзка падаражэюць.

У ЧАРНОБЫЛІ ПАБУДУЮЦЬ МЕМАРЫЯЛЬНА-ТУРЫСЦЫННЫ ПАРК

У Чарнобылі на месцы пусты і закінуты будынак да 25-годдзя выбуху на АЭС адкрыець парк-музей, піша газета «Сеня».

Працы па будаўніцтве комплексу ўжо пачаліся — першая чарга будзе размяшчацца на плошчы ў пяць гектараў. Будынак расчысціць тэрыторыю і зносяць пустыя хаты.

Па задуме праекціроўшчыка парк будзе ўяўляць сабою зону адчужэння ў мініяцюры — кожны з пацярпелых 94 населеных пунктаў будзе прадстаўлены нейкай дэталю. «Напрыклад, хата, дрэва ці дарожны знак. За год усё гэта, вядома, не пабудуем, але глядзіць падрыхтуем», — скажаў начальнік аддзела зоны адчужэння Васіль Залатаверх.

Кожны населены пункт у парку будзе пазначаны абеліскам. Побач павесяць таблічкі з інфармацыяй, колькі людзей было эвакуавана з той ці іншай вёскі.

Паводле ацэнкі супрацоўнікаў зоны адчужэння, парк зможа прыцягнуць у Чарнобыль дадатковых турыстаў, якіх з кожным годам і без таго становіцца ўсё больш: толькі за сем месяцаў 2010 года зону наведалі пяць тысяч чалавек, а за ўвесь мінулы год — сем тысяч.

BRITISH PETROLEUM АБВІНАВАЦІЛІ ў ПЕРАШКОДЗЕ РАССЕДАВАННУ АВАРЫІ ў МЕКСІКАНСКІМ ЗАЛІВЕ

Швейцарская нафтавая кампанія Transocean — уладальніцаў застанулі ў Мексіканскім заліве платформы Deepwater Horizon — абвінавачваці брытанскую British Petroleum (BP) ва ўгойванні звестак, неабходных для расследавання прычын буйнейшага ў гісторыі ЗША разліву нафты, паведамляюць інфармагенцыі.

Як гаворыцца ў тэксце пісьма, накіраванага кампаніяй у юрыдычную службу ВР, у руках нафтавага гіганта знаходзіцца ключ да разгадкі прычыны трагічнай гібелі 11 чалавек і забруджвання Мексіканскага заліва.

Прадстаўнікі швейцарскай кампаніі таксама напісалі пісьмо ў адміністрацыю Барака Абама і членам кангрэса, дзе гаворыцца, што ВР прадаўжае дэманстраваць негатыўнасць, калі не праціраюць адмову, прадаставіць Transocean самую неабходную інфармацыю па платформе Deepwater Horizon. Прадстаўнік ВР Элізабет Эшфард назвала гэтыя абвінавачванні памылковымі.

ЕўРАПЕЙСКІЯ КЛІЕНТЫ ЗНОЎ НЕЗАДАВОЛЕННЫЯ КОШТАМІ «ГАЗПРАМА»

«Газпрам» рыхтуецца да аблогі — адзін з найбуйнейшых пакупнікоў Е. Он Рухгас ізною хоча знізіць кошт, распавялі «Ведомасці». Гендзірэктар Е. Он Іоханэс Тайсэн ужо папярэдзіў на пачатку жніўня, што да кастрычніка яго кампанія пачне губляць прыбытак, калі асноўныя пастаўшчыкі газу не зменшаць кошты, і таму канцэрн мае намер правесці перамоў з усімі.

На пачатку года Е. Он ужо дамагаўся таго, што частку газу — прыкладна 15% паставак — яна будзе атрымлівацца па спатавых коштах да канца 2012 года. Гэта можа каштаваць «Газпраму» каля 200 млн долараў вырुकі.

Доўгатэрміновыя кантракты «Газпрама» прадулгджаюць, што кліенты могуць праціць пра змену ўмоў, калі на рынку істотна змянілася сітуацыя. Спатавыя кошты, якія на пачатку года пайшлі ўгару, ізною змяняюцца.

Летас «Газпрам» упершыню сутыкнуўся з крызісам збыту: яго здабыча была мінімальнай за ўсю гісторыю, а экперт газу ў Еўропу знізіўся на 11,5%. Адбылася велізарная розніца паміж коштамі «Газпрама» і яго асноўных канкурэнтаў на рынку ЕС.

У 2009 годзе некалькі буйных еўрапейскіх партнёраў запатрабавалі зменшыць кошт і змякчыць умовы кантрактаў. Сярод іх германскія Е. Он, Wingas і RWE, турчаская Botas, італьянская Eni, французская Gdf Suez, аўстрыйская EcomGas, фінская Gasum і інш. Мінімум пяць кліентаў дабіліся саступак, сярдзняя ацэнка экпертаў па стратах «Газпрама» ў вырुकі — каля 2 млрд долараў толькі сёлета.

НЯХАЙ ТАБЕ НЕ СНИЦЦА ПАЛЬМА ДЭ МАЁРКА

Лепш проста паехаць туды адпачыць

Ні табе бандэрасаў, ні сантыментаў

У горадзе Гаўды мы можам дазволіць сабе літаральна некалькі вольных гадзін. За гэты час трэба паспець купіць білеты на паром да Маёркі (натуральна, туды дастаўляе і самалёт, але ж эканом-клас ёсць эканом-клас), на аўтобус да Памплоны (у два тыдні мы хочам улічыць як мага больш — таму ў другой частцы падарожжа вырасана паглыбіцца ў кантынент, пазнаёміцца з «сапраўднай» Іспаніяй) і прагуляцца па Барселоне, калі пашчасціць. Па гэтых вулачках, падпісаных па-іспанску і па-каталонску. Апошняе, паводле нашых уражанняў, больш падобна да французскай, чым да іспанскай. Нездарма ж каталонцы з гонарам кажуць «Я не іспанец, я каталонец». Яны адчуваюць сябе жыхарамі асобнай дзяржавы.

Чуткі пра вар'яцкі прыгожы іспанцаў дужа перабольшаныя. Шапцоруеш па набярэжнай, і на-сустрэч — адны Бандэрасы... Як бы не так! Можна, таму што Барселона — горад касмапалітэцкі і інашаземцаў тут больш, чым амерыканцаў? — так мы з сястрой сцвярджам сябе. Не ведаючы яшчэ, што ў больш «іспанізаванай» Навары нас чакае то самае...

Не падаюцца іспанцы і надта гасцінныя. Без асаблівага энтузіязму адказваюць на пытанні

Да гэтага лета востраў з песні Шуфуцінскага быў для мяне сімвалам раскошы і элітарнасці. Нездарма тут абзаваліся «лецішчамі» Майкл Дуглас, Клаўдзіа Шыфэр, Міхась Шумахер ды ці мала яшчэ якіх знакамітасці. Маёрка — таксама ўлюбёнае месца летняга адпачынку іспанскай каралеўскай сям'і (манархі не здрадзілі традыцыі і сёлета). А тамтэйшыя парты літаральна кішаць шыкоўнымі яхтамі... Аднак нішто не перашкаджае адпачыць тут і простама смяротнаму беларусу. Скажу больш, Мінск яшчэ можа паспрачацца з Пальмай у элітарнасці! Хіба можна ў нас набыць ананас ці манга за 1200 рублёў? А скажам, касцюм адной іспанскай маркі, які прадаецца ў беларускай сталіцы за 700 тысяч, дастаецца жыхаркам сталіцы Балеарскіх астравоў усяго за 120 тысяч у пераліку на нашыя. Ну і хто з нас шыкуе?..

Карацей, прывучаныя да ашчаднасці суровым беларускім побытам, у падарожжах мы таксама аддаём перавагу эканом-класу. Такім атрымаўся і сёлетні візіт у Іспанію. Добра, калі сябры з замежжа запрашаюць да сябе ў госці. Яшчэ лепш, калі ў гэты час якая-небудзь з авіякампаній устроівае распродаж білетаў. Палёт з Мінска да Барселоны і назад палегчыў мой рахунак на 250 еўра — нядорога, можна сказаць...

тэпю «як праісці да бібліятэкі». Камарэрас у кавярнях — і ўвогуле нахабныя. Але непрыемныя сэрвіс не здольны сапсаваць невярогодна смачную пазію з рысу і морнапрадуктаў, якая падаецца проста ў палатні — жахуць, ад гэтага слова і пайшла назва страва. Іншая версія — больш рамантычная: бедны рыбак не можа асыпаць раскошнымі падарункамі упадабаную дзяўчыну,

затое прыгатаваў для яе вельмі смачную страву проста са сваёго ўлоўу. «Для яе» па-іспанску — «рага ела»: ад «пара эйя» і пайшоў «паэйя». Суцэльнавы эффект валодае і злёгка алкагольная Сангрыя на аснове чырвонага віна ды садавіны.

Аднак усё дробныя непрыемнасці цыняюцца на фоне сапраўднай непрыемнасці ў аўтобуснай касе. Часу ў мяне хіба толькі на тое, каб скапіць білеты і панесціся ў порт. І ўсё б нічога, калі б не даўжэная чарга ў касу. Чамусьці толькі ў ёй адной можна набыць білеты — усё як у нас, бачыце. З такой не тое, што сёння на лайнер да Маёркі не пашпееш — нават праз два тыдні на самалёт да Мінска спазніцца можна. Таму спрабую прыкніцца шлангам — праісці без чаргі, ну, цёмная інашаземка, што зробіш. Мо гэты «ход» і быў фатальным. Як бы там ні было, дзядок у касе кажа: «Толькі калі з чаргой дамовішся». Пачынаю ўвогуле, і хоць іспанскую мову вучу не так даўно — з восені — паверце, я падключыла ўсё красамоўства, на якое толькі была здольная.

Аднак сэрца «гарачага мача» застаецца ледзішом: не даслухаўшы маю слёзную гісторыю, ён хутчэй усюваецца ў акенца. Абыякавымі да майго ўпрошвання застаюцца і людзі за ім, не ўдастоіваюць адказам і наступныя — толькі моўчы прысуваюцца бліжэй да сваіх папярэднікаў. Банча, дружыня якія, сцяной стануць, абы не пусцілі! Самой большай «правай пацучыняй» ў адказ на мае просьбы стала «Мяне гэта не датычыцца» ад жанчыны сярдэчнага даду. «Эх вы, а за вас яшчэ на мундзіялі хварэла!» — голасна крычуць... па-беларуску. Няхай думаюць, што насылаю страшэнныя кары на і галовы.

СТАР.2

Прыгажосць па-іспанску

УП «Мінский городской центр недвижимости» ИНФОРМИРУЕТ

В извещение о проведении 30 августа 2010 г. 102-го открытого аукциона по продаже права заключения договоров аренды (сроком на 5 лет) зданий, сооружений и помещений коммунальной собственности г. Минска (газета «Звязда» от 14 августа 2010 г.) вносятся следующие изменения:

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

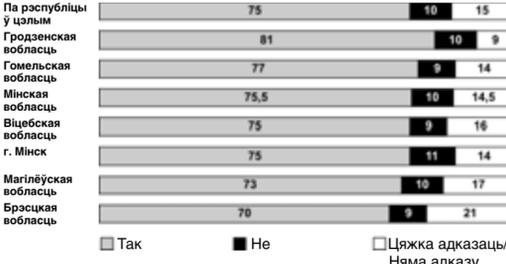

Table with exchange rates for various currencies including USD, EUR, and RUB.

Беларусы занепакоены надзвычайнай сітуацыяй, якая склалася ў Расіі ў выніку пажараў, і ўпэўненыя, што Беларусь справіцца з падобнай сітуацыяй

Інфармацыйна-аналітычны цэнтр пры Адміністрацыі Прэзідэнта правёў тэлефоннае апытанне, мэтаю якога было высветліць грамадскую думку грамадзян краіны пра надзвычайную сітуацыю ў Расіі.

Ці падрыхтавана Рэспубліка Беларусь перамагчы падобную надзвычайную сітуацыю? (у % ад ліку апытаных)

Як паказалі вынікі апытання, практычна ўсе рэспандэнты (96 %) падрыхтаваныя рашэнне кіраўніцтва Беларусі аб аказанні дапамогі Расіі ў сувязі з пажарамі. Пры гэтым большасць частка апытаных найперш паказвае на неабходнасць падтрымкі з боку спецыялістаў МНС Беларусі (67 %) і забеспячэння спецтэхнікай (55 %). Больш за 40 % лічаць, што трэба таксама аказаць гуманітарную дапамогу і накіраваць дзяцей з пацярпелых рэгіёнаў Расіі на адпачынак у Беларусь. Пра гатованасць прыняць такіх дзяцей у сваё сям'ю заявілі каля 27 % апытаных. Большасць (61 %) гатовыя асабіста аказаць дапамогу (у першую чаргу гуманітарную) расійскім грамадзянам, пацярпелым ад пажараў. Сярэд апытаных мужчынаў 15,5 % гатовыя паехаць добраахвотнікамі ў Расію.

Удзельнікі апытання таксама ўпэўненыя, што расіянам неабходна дадаткова аказаць «любові дамогу па меры магчымасці», у тым ліку па «будуўніцтве дамоў, жылля для пацярпелых». Яны лічаць, што будзе дарэчна «аказанне псіхалагічнай, маральнай падтрымкі», садзейнічанне ў рассяленні пацярпелых на тэрыторыі Беларусі, адпачынак і рэабілітацыя пацярпелых у беларускіх санаторыях.

Вялікая колькасць рэспандэнтаў — 81 % — прызналіся, што занепакоеныя надзвычайнай сітуацыяй, якая склалася ў Расіі з-за лясных і тарфяных пажараў. Практычна кожны трэці назваў асноўнай прычынай перажыванняў «трывогу за братарскі народ і Саюзнаў дзяржаву». Такія ж колькасць апытаных турбуюцца за блізкіх, сваякоў, сяброў, што працягваюць у Расіі.

Падчас апытання было вывучана меркаванне беларускіх грамадзян аб гатованасці нашай краіны да ўзнікнення надзвычайнай сітуацыі. Пераважная большасць рэспандэнтаў (75 %) выказалі меркаванне, што «Беларусь гатовая справіцца з падобнай сітуацыяй».

Кар. «Звязды».

«Чаму ўшчамляюцца мае правы як уласніцы дома, а нахлебнікаў закон абараняе?»

АМАЛЬ ва ўсіх выпадках пры падрыхтоўцы матэрыялаў, якія друкуюцца пад рубрыкай «гарачай лініі», журналіст выступае як своеасабісты пасрэднік паміж чытачамі і адказнымі асобамі: выслухаўшы скаргі, меркаванні аднаго боку, імкнецца атрымаць адказ на пытанні, каментар сітуацыі — як мінімуму — з вуснаў другога. У ідэале ж: спрабуе па-садысцінаму такім чынам у канкрэтным вырашэнні праблемы, што ўзнікла ў чалавека. На гэты раз з'явіўся з Нясвіжа не прасіла такой канкрэтнай дапамогі ад газеты, бо, як пакрысе высветлілася падчас размовы, самастойна прайшла, напэўна, усе магчымыя інстанцыі. — Прышла і — засталася, як кажуць, ні з чым. Таму просьба яе заключалася хіба толькі ў тым, каб надаць гісторыю, што адбылася з ёю, галоснасць.

— Вы ведаеце, паўсюдна, куды я звярталася, мне спачуваюць, падтрымліваюць, кажуць, што такога не павіна быць. І... нічым не могуць дапамагчы ні мне, ні іншым людзям, што патрапілі прыкладна ў такое ж становішча. Так, рытуальна папраўкі ў Жыльлёвы кодэкс, але ці дапамогуць яны ў майбытасці? Тым больш, што толькі ў краўцы сёлета былі прынятыя змяненні і дапуўненні ў заканадаўства адносна дагавораў найму жылых памяшканняў. Чакаць, калі зноў будзе ўнесці нейкія карэктыўны? У мяне, і не толькі ў мяне, на гэта і надзея. Аднак калі гэта адбудзецца? Магчыма, ваша газета зможа галосна данесці ўсю абсурднасць сітуацыі, у якую я патрапіла, да тых, ад каго залежыць прыняцце канкрэтных рашэнняў? — распытавала нам заўважыла.

Гісторыя яе адначасова і простая па сваёй сутнасці, магчыма, нават у нечым увольне тыповая, і па жыццёвым — асабістым, балюча перажытым — складаная...

— Я — уласніца прыватнага жылля, катэджа, які сама і пабудавала... Сустрэла мужчыну, з якім, падавалася, можна было працаваць да канца сваіх дзён. Выйшла за яго, праз нейкі час у нашай сям'і нарадзілася дзіця. Відма ж, прапісала да сябе свайго абранніка. А зараз самі няма — мы аскавалі шлоб год таму. У яго пачалі з'яўляцца іншыя шматлікія жанчынны... Аднак дагэтуль колішні муж жыў са мной пад адным дахам, не хоча выйсвацца. У гэтым усё буда, — напэўна, ужо ў каторы раз даводзілася жанчыне вымушана вяртацца ў сваё мінулае, адкрываючы яго не самай прыемнай падрабязнасці староннім людзям. — Зараз часам у мяне нават узнікае думка, што менавіта гэты ямы і было патрэбным найперш... Ці ўвогуле цперашанія мужчыны перасталі быць ім? І чаму закон абараняе нахлебнікаў? Пытаньняў шмат...

Упадальніца жылля вырашыла дапамагчы сваёй зямлі — прапісаць яе ў сябе. Дзе, колішні муж, мала таго, што не выйсвацца сам з дому, дык яшчэ

лістам першы намеснік міністра па надзвычайных сітуацыях Валяцін Карпіцін на ўрачыстай сустрэчы ратавальнікаў у Дубровенскім раёне на граніцы з Расійскай Федэрацыяй, перадае карэспандэнт БЕЛТА. Валяцін Карпіцін падкрэсліў, што беларускія пажарныя паказалі сваё майстэрства і прафесіяналізм і паспяхова выканалі пастаўленую перад імі задачу па выратаванні людзей і матэрыяльных каштоўнасцяў. Зводны атрад атрымаў падзяку і падарункі ад губернатара Рязанскай вобласці, расійскага ўрада, аднак самай галоўнай ўзнагародай з'яўляецца падзяка выратаваных людзей. «Нашы ратавальнікі працавалі практычна кругласутачна, а адпачынкам для іх было патруляванне 200 км тэрыторыі, на якой яны прадухлілі ўзгаранне 170 ачагоў пажараў», — дадаў першы намеснік міністра. Словы ўдзячнасці беларускім калегам ад імя расійскіх ратавальнікаў выказаў і намеснік начальніка галоўнага Упраўлення па Смаленскай вобласці МНС Расіі Уладзімір Вайтулевіч, які суправаджаў іх. Ён расказаў і пра зусім кур'ёзны выпадак, калі жыхары адной з рязанскіх вёсак, ахову якой ад агню неслі беларускія пажарныя, не хацелі адпусціць сваіх абаронцаў дадому і прасілі застацца як мага даўжэй.

Фота БЕЛТА.

Жыхары разанскай вёскі не хацелі адпусціць беларускіх пажарных дадому

Падзяка жыхароў выратаваных ад агню рязанскіх вёсак — вось вышэйшая ўзнагарода беларускіх пажарных. Такі пункт гледжання выказаў сёння журналістам першы намеснік міністра па надзвычайных сітуацыях Валяцін Карпіцін на ўрачыстай сустрэчы ратавальнікаў у Дубровенскім раёне на граніцы з Расійскай Федэрацыяй, перадае карэспандэнт БЕЛТА. Валяцін Карпіцін падкрэсліў, што беларускія пажарныя паказалі сваё майстэрства і прафесіяналізм і паспяхова выканалі пастаўленую перад імі задачу па выратаванні людзей і матэрыяльных каштоўнасцяў. Зводны атрад атрымаў падзяку і падарункі ад губернатара Рязанскай вобласці, расійскага ўрада, аднак самай галоўнай ўзнагародай з'яўляецца падзяка выратаваных людзей. «Нашы ратавальнікі працавалі практычна кругласутачна, а адпачынкам для іх было патруляванне 200 км тэрыторыі, на якой яны прадухлілі ўзгаранне 170 ачагоў пажараў», — дадаў першы намеснік міністра. Словы ўдзячнасці беларускім калегам ад імя расійскіх ратавальнікаў выказаў і намеснік начальніка галоўнага Упраўлення па Смаленскай вобласці МНС Расіі Уладзімір Вайтулевіч, які суправаджаў іх. Ён расказаў і пра зусім кур'ёзны выпадак, калі жыхары адной з рязанскіх вёсак, ахову якой ад агню неслі беларускія пажарныя, не хацелі адпусціць сваіх абаронцаў дадому і прасілі застацца як мага даўжэй.

БЕЛАРУСЬ АТРЫМАЛА ЭКСТРАННЫ ЗАКАЗ НА ПАСТАЎКУ 40 ТЫС. ТОН БУЛЬБЫ Ў РАСІЮ

Рэспубліканская асацыяцыя вытворцаў бульбы і плодагаароднінай прадукцыі «Бульбаплодагаародніна» і Белкаапсаў атрымалі экстранны заказ на пастаўку ў расійскія рэгіёны 40 тыс. т. бульбы, паведаміў карэспандэнт БЕЛТА генеральны дырэктар асацыяцыі Аляксандр Яраховіч.

Вызначаюцца сельскагаспадарчыя арганізацыі з высокатэварым узорным вытворчасці бульбы, якія могуць адгрузіць яе на працягу верасня-кастрычніка вялікімі партыямі (не менш як 1 тыс. т. на сельгаспрадпрыемства).

«Раней планавалася ў сезон 2010-2011 экспартаваць не менш як 50 тыс. т. бульбы і 20 тыс. т. агародніны. Гэтыя аб'ёмы ўжо законтрактаваны спецыялізаванымі гаспадаркамі, якія ўваходзяць у склад асацыяцыі. Але ў сувязі з неуряджам бульбы і агародніннай культуры ў цэнтральнай частцы Расіі патрэбнасць у бульбе і агародніне ўзнікла ўжо сёння, і расійскія аптовыя кампаніі гатовы закупіць іх, не чакаючы заканчэння зякладкі на міжсезонны перыяд», — растлумачыў Аляксандр Яраховіч. Па ўсёй верагоднасці, закупкі бульбы ўзрасць у некалькі разоў.

Цяпер бульбагодчыя гаспадаркі Беларусі пастаўляюць у расійскія рэгіёны раннюю і ся-

рэднеспелую бульбу, познія сарты пойдуць ужо ў другой палове верасня. Найбольш актыўна экспартм бульбы займаюцца СВК «Агра-Моталь» Іванаўскага раёна, ААТ «Айчына» Пружанскага, ЗАТ «Шчара-Агра» Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці, КСУП «Усход» Гомельскага раёна і Талачынскі кансервавы завод Віцебскай вобласці.

«Зразумела, у першую чаргу гаспадаркі павіны нарытываць бульбу для ўнутраных патрэбаў Беларусі і закласці ў стабілізацыйныя фонды не менш як 54,8 тыс. т, а потым ужо адгрузіць на экспарт. Але ў гэтым годзе ўсе ўмовы дыктуюць рынак. Ураджай бульбы ў Беларусь нядрэжны, праглядаюцца свабодныя рэсурсы. Есць упэўненасць, што будучы забяспечаны ўнутраныя запасы, таму складваюцца графікі экстранных паставак. Дзясяткі велікагрузных аўтамабіляў ужо стаяць у чаканні бульбы», — адзначае спецыяліст.

Дасягнута дамоўленасць з дэпартаментам харчовых рэсурсаў урада Масквы аб пастаўцы бульбы, морквы і цыбулі. Па лініі асацыяцыі «Бульбаплодагаародніна» ў Маскву пачаўся цэнтралізавана адгрузіць 20 тыс. т. бульбы і 10 тыс. т. агародніны. Частку прадукцыі беларус-

кія гаспадаркі могуць адгрузіць самастойна, па прамых дагаворах.

Больш як 30 тыс. т. бульбы і 10 тыс. т. агародніны накіруюць у Санкт-Пецярбург, Мурманск, Калінінград, Карэлію. Разам з адгрузкай прадукцыі ў Расію, асацыяцыя мае намер арганізаваць пастаўкі ў Мадрыў і Украіну. У прыватнасці, прапрацаваны ўжо і ўзгоднены пытанні і ўмовы пастаўкі бульбы ў Херсон і Крым.

З просьбай да сельгасвытворцаў Беларусі аб закупцы бульбы і агародніны звярнуліся і гандлёвыя кампаніі Татарстана. Яны гатовы закупляць іх у стабільна высокіх аб'ёмах з верасня бягучага года па сакавік 2011 года. Укладваюцца ўмовы транспарціроўкі і логістыкі. Хутчэй за ўсё, гэта будзе камбінаваная транспарціроўка. Аўтамабілі, якія прывозыць грузы з Татарстана ў Беларусь, тут будуць загрузацца бульбай.

Рэспубліканская асацыяцыя вытворцаў бульбы і плодагаароднінай прадукцыі «Бульбаплодагаародніна» створана ў ліпені 2007 года, аграгандлёвы дом пры асацыяцыі, — у кастрычніку таго ж года. У асацыяцыю ўваходзяць звыш 100 гаспадарак — удзельніц праграмы развіцця бульбаводства.

Ну і ну!

Сурдаперакладчыцу пакараюць за «балбатлівасць»

За балбатлівасць аказалася пад следствам сурдаперакладчык Беларускага таварыства глухих. 43-гадовая мічанка падарэзца ў наўмыслым выдаванні звестак папярэдняга расследавання.

Жанчына была ўдзельніцай следчых дзеянняў і ажыццяўляла сувязь паміж следчым і глуханымі, які абвінавачваецца ў злачынстве, звязаным з гандлем людзьмі, паведамляюць «Беларускія навіны». Гэта адбылася ў сталічным СІЗА па вуліцы Валадарскага. Перад допытам жанчына была папярэджаная аб крымінальнай адказнасці за наўмысленую выдачку інфармацыі, якая стала выдана ёй падчас следчых мерапрыемстваў, у тым ліку допытаў сведак і пацярпелай. Аднак жанчына паведаміла лішняе жэстамі і мужчына, які абвінавачваецца, атрымаў важную для сябе інфармацыю.

Якім чынам пра гэта даведаліся аператыўнікі, не вядома. Хутчэй за ўсё, заўважылі змены ў паводзінна-папярэдаччій ці правапарушальніка. І тады следчыя звярнуліся да іншага сурдаперакладчыцы, паказваючы яму відазмяненні допыту, які і пацвердзіў, што жанчына выкарыстоўвала лішняе жэсты рукамі.

Заведзена крымінальная справа па ч. 1 арт. 407 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь («Выдача звестак дазнання, папярэдняга следства ці закрытага судовага пасяджэння»). Жанчыне патражае штраф ці арышт на тэрмін да шасці месяцаў.

Алена КРАВЕЦ.

Футбол. Ліга Еўропы. СЛАЎНЫ БАРЫСАЎСКІ ШЛЯХ

Футбалісты барысаўскага БАТЭ зрабілі важкі крок у бок групавога турніру Лігі Еўропы, перайграўшы ў хатнім матчы партугальскі «Марыціму» з сумім лікам 3:0.

Феерычнай перамогай чэмпіёна Беларусі над грозным супернікам папярэдняй дождж, які ішоў амаль бесперапынна, прычым не толькі на Міншчыне. Змена трапічнай гарачыні на «дзіравае» неба магло па-рознаму адбіцца на гульні супернікаў. Хоць, будзем шчырымі, цяпер тэмпература на казачным востраве Мадэйра, дзе базіруюцца адзін з лідараў партугальскага футбольнага першынства, значна меншая, чым была ў Беларусі некалькі дзён таму. Пра большую «свежасць» партугальцаў і вялікія амбіцыі чэмпіёна ўзору 1926 года ў вышнім матчы супраць беларусаў можна было меркаваць па тым, што футбольны штаб «Марыціму» ў якасці дыскваліфікацыі выбраў адзін з лепшых сталічных гэтэляў — Crowne Plaza. Дарэчы, менавіта ў гэтай гасцініцы летазе жылі футбалісты лісабонскай «Бенфікі».

Матч паміж роўнымі на першы погляд сапернікамі ў Барысаве на мекскам полі мог прайсці па звычайным у такіх выпадках сцэнарыі — да першага гола, які мог залічыцца ў вароты кожнага з супернікаў, што назаўвацца, у любы момант. Праўда, такога жыццёвага «спектакля» не адбылося ў многім дзякуючы надзеянай гульні галкіпера барысаўчан Сяргея Верамко. Вопыт і фартуна ў гэты дажджлівы вечар дапамагалі гаспадарам захаваць вароты «сухімі». Хоць ужо першы ліку 1:0 (гол на 56-й хвіліне на рахунку Эдгара Аляхновіча) футбольнае шматцё збіралася адвядваюцца ад беларускага чэмпіёна. У другім

перамогу над адным прадэпаніюкам аднаго з мацнейшых еўрапейскіх чэмпіянатаў». Трэнер партугальцаў Мічэл ван дэр Гаг сказаў, што ён быў у курсе таго, што сабой уяўляе БАТЭ. Таму «будавалі гульні на контрацеках, і ў нас было некалькі добрых момантаў, каб забіць гол. Але ж не пашанцавала».

Старшыня праўлення ФК БАТЭ Анатоль Канскі ў размове з журналістам «Звязды» падкрэсліў, што ў гэтым матчы ён не думаў аб выніку, бо прызмерна задаволены ўпэўненым перамогай барысаўскіх футбалістаў. Паводле слоў Анатолія Анатольевіча, перад камандай стаіць задача прабыць у групавым этапы Лігі Еўропы і паўтарыць футбольную восянь для беларускіх рыцарыняў.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ. Мінск — Барысаў. Р.С. У першым выязным матчы плей-оф Лігі Еўропы мінскія дынамаўцы суступілі бельгіскаму «Бруге» 1:2, а магілёўскі «Днепр» — іспанскаму «Вальярэалу» — 0:5. Матчы ў адказ пройдзюць 26 жніўня.

НЯХАЙ ТАБЕ НЕ СНІЦЦА ПАЛЬМА ДЭ МАЁРКА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У тамтэйшым інфалуцке, дзе аказваюць усялякую падтрымку іншаземным небаракам, вылучыла пацкаюцца плячымі: «Не, ў касу дакладна не прапусціць, вось калі б у вас была картка Visa...». На шчасце, такое дасягненне цывілізацыі ў мяне ёсць. «Ну і навошта вы там усё стаяце — незразумела», — прыгаворвае ў раздум'ях сваёй электроннай білет у найбольшай інтэрэнт-кавярні — з кубанчак кавы, без аніякіх чаргаў, абраўшы на інтэрактыўнай карце аўтобуса ўпадабаннае месца ля акенца. «Можна, у той чарзе не іспанцы былі, — выказваецца здагадку мае сябры, — або ў іх MasterCard!».

Прапушчанае Беларусь

Усе цяжкасці нібыта мінуліся, праграма-мінімум выканана, можна спакойна выпраўляцца ў порт. У чаканні аўтобуса, які адвезе нас да паінерна, знаёмімся з вясёлай і вялікай афрыканскай — як мы вырашылі — сям'ёй. Пры словы «Беларусь» ў іх ажураліцца вочы. «Дзе гэта?», «А там холадна?» — такі стандартны набор пытанняў задаюць людзі, якія ўпершыню чуюць пра існаванне нашай краіны. Іх шок нарастае, калі яны даведаюцца, што гэта ў цэнтры Еўропы! «Выбачыце, ніколі не чулі!», — вінавата ўсімхачоўца яны, а пасля з рогатам дадаюць «Ну нічога, вы, відаць, таксама пра нашу краіну нічога не ведаеце!». Слова «Сурьнам» з урочкаў геаграфіі, я натуральна ж, памятала. Праўда, чамусьці знаходзілася ў святой перакананасці, што гэта ў Афрыцы (спадзяюся, такі наўстаніць не чытае гэтыя радкі). Пры словы «Афрыка» пырхаюць усё, нават сама малодшыя дачка і сям'я. «Не», — кажуць, «у Паўднёвай Амерыцы!» А гутарыць сям'я (апроч зразумелай нам англійскай) на галандскай мове: Сурьнам — былая колонія Нідэрланды. Так вось узяемна і прасвятліліся! Насамрэч, кожная паездка за мяжу — гэта не толькі адкрыццё новага для сябе, але яшчэ і міні-асветніцкая місія для тамтэйшага насельніцтва. Калі хоць дзясятка чалавек даведаецца пра Беларусь — гэта ўжо добра. А тое вунь на вялікай мапе Еўропы ў хаце нашых сяброў на Маёрка нам цяжка нават адшукаць Радзіму; пазначаныя толькі яе межы, а подпісу няма. Як тэра інкогніта на мапах часоў Калумбаў! Можна было б пасмяяцца, калі б не было та прыкра... Ну, на той мапе, зразумела, Беларусь цяпер падлісаная, і «родны мой горад, любую мая, казка каханая чароўная...» — таксама. Да-

брацца б яшчэ да таго, што такія мапы вырабляе і... «прасвятліць» яго! Вось вы можаце сабе ўявіць ў нашай кнігарні, напрыклад, мапу з «прапушчанымі» краінамі?..

Халадзільнік да вострава

Аднак я забягаю наперад, да Маёрка яшчэ трэба дабрацца. А гэта — тая яшчэ прыгода! Лайнер, які за шэсць гадзін «дамчыць» нас уначы да вострава Маёрка, — ну проста «Тытанік». Памеры яго ўражваюць: толькі паспаваць праводзіць позіркм дзясяткі фуры, якія заезджаюць у грузавыя адсек. Упершыню мой граміла-чамадан падаецца мне малюткай! А сябе я наогул адчуваю тут парушынкай. Унутры мы, перш-наперш скіроўваемся ў кавярню, дзе сціпля вярчэра абыходзіцца нам на дваіх... як палова білета на паром. Ну не паіраваць жа з галою, спраўду! У кавярні велімі сімпатэчныя столікі і ўтульнячкія скураныя каналы, які міла. Яны перастаюць падавацца нам утульнячымі толькі тады, калі даведаемся, што гэта і ёсць наш прытулак на гэту ноч. Крэслы па тыпу аўтобусных ці самалётных і тым больш каюты — для пасажыраў, якія патрапілі на квіці больш за 55 еўра. З наступленнем ночы сітуацыя пагаршаецца: тэмпература за бортам рэзка паніжаецца — у адкрытым моры холадна, а на борце па-ранейшаму працуюць на поўную моць кандыцыянеры. Ці трэба казаць, што я не везла з сабой на Маёрку зіпнуць? Таму наліпаю на сябе проста ўсё, што ёсць у чамадане. Не надта дапамагае. Ці трэба казаць, што да раніцы я ўжо ненавідзела Маёрку і пачынала разумець, чаму там сапсавалася адносіны ў Шагна з Жорж Санд?..

Ахапіць неабдымнае

Марское паветра, бірузовае вадзічка і белы пласчак усё ж валодаюць спраўду гаючымі ўласцівасцямі. Прастуду здымае як руюкі. І прычынаецца звыклая цыкаўнасць да усёго — месцаў, людзей, культуры.

Месцы на Маёрка — проста райскія. Хвалісты абрысы вострава ствараюць неверагоднай прыгажосці бухты. Адчуванне астраляніі — чароўнае: пацудзіць нейкай адасобленасці, лакальнасці, ізляванасці ад свету не пакаідае. І вельмі прыемнае, трэба сказаць, гэта пацудзіць! Маёрка — невялічка: літаральна за пару гадзін можна праехаць яе ўздоўж ці ўпоперак. Мы ж едзем даўжэй, усаму віной маё шухвілчаннае жаданне выскачыць з машыны і ахапіць неабдымнае, прагна глытучы горнага

паветра, зірнуць уніз са стромкага краю зямлі. Казачны серпантыны да Са Калобра завуць гальштукі, бо дарога настолькі звілістая, што перасякае сама сябе. Ад усёго ўбачанага перахляпае дыханне, здаецца, можна памёрці ад гэтай прыгажосці. Пра прыгажосць — у асобным артыкуле...

Людзі... Востраў кішка кішыць турыстамі. Больш за ўсё немцаў і англічан. Прычым адпачываюць яны ў асобных «рэзервацыях»: Пальма аблюбаваці першыя, а суседні дробны гардак Магалуф — другія. Адпачынак «чапурных» брытанцаў на Маёрка выгладзе куды больш жудасна, чым папайка рускіх у Крым! Бельгіямонія ў сваіх зялянчых «джэнтльменаў» ператвараюць свой і чужы адпачынак у дубош. Кажуць, гэта з-за таго, што на іх радзіме на алкаголь — велізарныя нацэнкі. У Іспаніі ж аматарам выпіць — гуляй, душа: ром, тэкля, абсент — усё па смешных цэнах, менш 10 еўра за бутэльку...

Аргенціна ў Іспаніі

Нашы сябры — аргенцінцы, якія палову кожнага года праводзяць у Іспаніі. Так мы даведаемся адразу пра дзве культуры. І шчыра вам скажу, ментальнасць і звычкі аргенцінцаў імагнэруюць мне куды больш. З усіх напору, якія ўтрымліваюць алкаголь, які аздаюць перавагу піву. Ну могуць сабе дазволіць адзін катэіль «Куба лібра» (ром з колай дзі сокам лімона) за вечар, а калі хто ў кампаніі папрасіць другі, яму адразу ж грамадскае ганьбаванне: «Bochoso!» — крычэць (ці бо п'янціца). Увогуле ж яны вельмі сардэчныя, адкрытыя, прыязныя і дружныя. Уявіце сабе трох братоў, якія ажніліся, у іх жоканак — свае браты і сёстры, таксама жанатыя, — і ўсё гэта адна вялікая сям'я. Выручка і ўзаемадапамога для іх настолькі ж натуральныя, як і гэтаго паіваць мату ў коле сяброў. Пра іхую традыцыю — наступным разам больш падрабязна. А пакуль яшчэ адно пацвярджэнне таварыскай аргенцінцаў. У іх ёсць нават Дзень свята, калі ўсе дораць адно аднаму падарункі і ствараюць з размахаем. Сёлетні Дзень свята прайшоў... з беларускімі драмкімі! За лічання секунды аргенцінцы размялі цэную гару беларускага частанку, толькі за вусміш траўналя. Дзень свята — традыцыя, па-моім, цудоўная. Што перахаджае нам яе пераняць? Лішні раз скажыце «дзякуй» тым, хто дзельці з намі буды і памнажае радасць...

Ала МАЧАЛОВА.

Мінск—Барселона—Пальма... працяг будзе!

Ведай нашых! Беларусь заваявалі першыя медалі на Алімпійскіх гульнях у Сінгапуры

Першым беларускім чэмпіёнам на І юнацкіх Алімпійскіх гульнях, якія праходзяць у Сінгапуры, стаў 17-гадовы прадставік магілёўскай спартыўнай школы прафсаюзаў Антон Кароўкін. У пары з італьянцямі Фларыя Фініні 19 жніўня ён выйграў «золата»

АЛЬБО СПАС У СТАРАЖЫТНАЙ ВЁСЦЫ

ГІСТОРЫЯ

Вёска называлася Пупса. Адны лічаць, што гэта назва паходзіць ад пана Пупсы, які некалі жыў у гэтых мясцінах. Іншыя — што гэта была Пужа альбо Пуга: калі паселішча адышло Расіі, нейкі ньюважлівы царскі пісарчук у документах неразборліва напісаў назву вёскі. Так і з'явілася Пупса!

Аднак у 1964 годзе на хвалі савецкіх перайменаванняў бялыніцкая вёска атрымала новую назву — Майск.

Вёска называлася Пупса. Адны лічаць, што гэта назва паходзіць ад пана Пупсы, які некалі жыў у гэтых мясцінах. Іншыя — што гэта была Пужа альбо Пуга: калі паселішча адышло Расіі, нейкі ньюважлівы царскі пісарчук у документах неразборліва напісаў назву вёскі. Так і з'явілася Пупса!

Настаўніца гісторыі Таццяна Шастак вывучае сімвалы на старажытных камянях.

— Палічылі, што Пупса — смешная і непрыгожая назва. — каменце старшыня Эсьмонскага сельсавета Савета Алег САЛАВЕЙ. — Гэта сёння вельмі спрэчная выснова, але за тым часам быў Савецкі Саюз, камуністычная партыя і іншыя погляды. А старыя людзі досюль завуць вёску Пупсай.

Як паведаміў краязнаўца і рэдактар раённай газеты «Зара над Друццо» Міхась КАРПЕЧАНКА, за тым часам жыхары Пупсы напісалі заяву ў вышэйшыя інстанцыі, у якой выказалі нягэду за прымушаным перахрыстам, але ніхто ім, вядома ж, не адказаў.

З гэтым краем звязана версія беларускага пісьменніка Міколы Целеша наконт бітвы на Нямізе. Ён пераконаў, што адна з самых крывавага падзей у гісторыі Беларусі адбылася на рацэ пад старажытнай назвай Няміза (а не Няміга), якая працякае непаладзец ад былой Пупы. Яшчэ адзін з доказаў: менавіта ў дзень 3 сакавіка, калі адбылася бітва, на крыніцы ля вёскі штогод адбываліся набажніцтвы. Гэта старадаўняя традыцыя страчана ў 30-я гады XX стагоддзя.

Праўда гэта ці не, але сам ураджэнец гэтых мясцінаў Мікола Целеш — загадкавая асоба. Дастаткова сказаць, што ён урушэ з'ехаў у Амерыку, дзе аднойчы пайшоў з домі і не вярнуўся. Яго жонка была ўдзельніца, што ён вярнуўся на родную Бялыніччыну.

МОГІЛКІ

Вёска Пупса з'яўляецца адной з самых старажытных на Бялыніччыне. Упершыню яна згадваецца ў пісьмовых крыніцах амаль тры стагоддзі таму, але сведчанне яе больш даўгай гісторыі можна ўбачыць на мясцовых могілках. Увогуле менавіта з іх звычайна пачынаецца знаёмства з вёскай.

У папараці і крапіве бачныя цём-

СТАРАЖЫТНА

Міхал Пятровіч КЛАПОЦКІ — старажытні Майска, які нарадзіўся ў 1922 годзе ў Пупсе. У ваіну частка вёскі была знішчана; у 1941 годзе немцы спалілі 22 хаты і забілі 25 чалавек.

Міхал у 19 гадоў трапіў у Германію. Вязня вызвалілі англійскія войскі, і малады чалавек, каб вярнуцца дадому, трапіў у савецкія канцэнтрацыяны лагёры. Можна і ўвогуле б не выбіраць адтуль, але сустраў знаёмага, які дапамог яму выправіць дакумэнты.

— Прыехаў дадому: бацьку расстралялі, брат загінуў у партызанскай хату, хату спалілі, маці тупілася ў зямляніцы, — узгадвае сёння Міхал Пятровіч.

Сваякі не пазналі вязня: думалі, што ён даўно згінуў. Цяпер Міхалу Пятровічу ўжо 88 гадоў, але ўсімхаецца ён радасна і некай палімадому.

— Як было весела ў нашай Пупсе! — кажа ён. — Моладзі было шмат, разам збіраліся, вяселлі гулялі. Я таксама ажаніўся, выгадаваў 6 дзяцей. Быў брыгадзірам, загадваў ферму. Дзеці пайшлі ў горад. А я не хачу. Што я там буду рабіць? — значыноў у хаце і буду адзін сядзець? Тут я свабодны: што хачу, тое і раблю памалу.

Старыя людзі ў Майску ўлічылі ўрокі гісторыі і ведаюць: каб выжыць, не трэба шмат малоць зьяком. Таму Міхал Іванавіч ВАЛЕВІЧ, якому хутка споўніцца 80 гадоў, перайменаванне Пупсы ў Майск узгадвае даволі стрымана:

— Тады сход у калгасе быў, і назву памянлі. Ка-му належала ідэя — нам не павадамілі. Проста казалі, што Майск нібыта прыгажэй. А на якую розніца?

Міхал Іванавіч атрымаў новы пашпарт і паказаў, што прапанаваны ў Майску.

— Я сваю вёску люблю, яна прыгожая. І не важна, як яна называецца. Галоў-

КРЫНІЦА

Штогод 19 жніўня, на Яблычцы Спаса, на Спаскую крыніцу ў Майск збіраецца народ. Бабулі ў святковых хустках і з кветкамі ідуць пешшу. За імі мужчыны цягнуць бутэлькі для вады, яблык і вінаград для асвячэння. Аўтамабілі паварочваюць з шашы на паказальнік «Святая крыніца».

Калісьці на гэтым месцы стаяла каплічка. Яе пабудавалі з дрэва прыканцы XVII — пачатку XVIII стагоддзя. У гэтай каплічцы мясцовыя жыхары пакідалі набожчыкаў на ноч перад пахаваннем. Аднак нейкі вар'ят спаліў капліцу, і паўстагоддзя на гэтым месцы быў толькі падмурок.

— Але аднойчы жанчына ўбачыла, што на гэтым месцы б'е чыстая крыніца, — расказвае Таццяна Шастак. — Вяскойцы звярнуліся да святара ў Эсьмонскую царкву, і ён растлумачыў знак: Бог даваў людзям, і святое месца трэба добраўпарадкаваць. Так у XIX стагоддзі каля Пупсы з'явіліся зруб над крынічкай, альтанка і крыж.

Вялікі драўляны крыж прыгожаны брэвнянымі ручнікамі. Да яго прынеслі жоўтыя вяртлігі і чырвоныя флэжкі. Марыя Сцяпануна ЛАПО запальвае свечку пад абразам Божай Маці.

— Гэта ў гонар вялікага свята, — тлумачыць жанчына. — Сёння сабралася багата людзей, але раней было яшчэ болей. Я пайшла замуж у Пупсу, і калі першым разам прыйшла сюды, то гэтая палына была падобная на вялікі кірмаш. А цяпер мала нас у вёсцы.

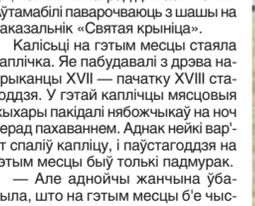
Вядлікі драўляны крыж прыгожаны брэвнянымі ручнікамі. Да яго прынеслі жоўтыя вяртлігі і чырвоныя флэжкі. Марыя Сцяпануна ЛАПО запальвае свечку пад абразам Божай Маці.

Марыя Сцяпануна Лапо: «Будзем хадзіць на крыніцу, пакуль дужаем і Бог нас трымае».

НА МАГІЛЁЎШЧЫНЕ

На Магилёўшчыне ёсць невядлікая вёскачка, якая прыцягвае ўвагу гісторыкаў і цікавых людзей. Старажытнае паселішча змяніла за савецкім часам гістарычную назву на палікарэктную, але захавала свае традыцыі: на мясцовых могілках хаваюць побач з векавымі надмагільнымі валунамі, а штогод 19 жніўня прыходзяць асвячаць яблык і вінаград на святую Спаскую крыніцу.

На Спаскай крыніцы каля вёскі штогод асвячаюць яблык.

Пупса (ці Майск) па-ранейшаму радуе вока. Гэта тыповая вёска беларускага Усходу: адна вуліца, якая працягнулася па пагорках уздоўж ракі. Круты бераг рэчкі, дзе можна катацца на санках узімку, Таццяна Шастак называе дзіцячым шчасцем і любоўю.

Тут жывуць цікавыя людзі, і многія ўрадзкіцы Пупсы атрымалі вядомасць. Напрыклад, у вёсцы вельмі шмат людзей з прозвішчам Лапо: Міхалей і Міхалі сталі кандыдатамі матэматыкі і фізічных навук, а Васіль — членам-карэспандэнтам Міжнароднай Акадэміі навук па экалогіі, біяспэцыялістам і жывяцязольшчыкам. Хоць, заўважым у дужках, вёска была зусім не наперадзе прагрэсу: электрычнасць у Майску з'явілася толькі ў 1967 годзе.

На могілках старажытных крыжы патроху ўрастаюць у зямлю. Гэта жывая гісторыя пад нагамі! Дзіўна, што досюль гэтыя камяні не зацкавілі навукоўцаў. Можна, калі яны прачытаюць загадкавыя надпісы, стане нарэшце вядома, калі з'явілася на свеце Пупса і што за людзі тут жылі ў мінулыя часыны.

ВЁСКА

Сёння ў Майску жыве 42 чалавекі, адсюль у школу ходзіць толькі 4 дзеціці. Тут даўно зачынілі клуб, ёсць толькі дом сацыяльных паслуг ды прыязджае аўтакрама. Вёска патроху сапраўды пусце, як

СТАРАЖЫТНА

Міхал Пятровіч КЛАПОЦКІ — старажытні Майска, які нарадзіўся ў 1922 годзе ў Пупсе. У ваіну частка вёскі была знішчана; у 1941 годзе немцы спалілі 22 хаты і забілі 25 чалавек.

Міхал у 19 гадоў трапіў у Германію. Вязня вызвалілі англійскія войскі, і малады чалавек, каб вярнуцца дадому, трапіў у савецкія канцэнтрацыяны лагёры. Можна і ўвогуле б не выбіраць адтуль, але сустраў знаёмага, які дапамог яму выправіць дакумэнты.

— Прыехаў дадому: бацьку расстралялі, брат загінуў у партызанскай хату, хату спалілі, маці тупілася ў зямляніцы, — узгадвае сёння Міхал Пятровіч.

Сваякі не пазналі вязня: думалі, што ён даўно згінуў. Цяпер Міхалу Пятровічу ўжо 88 гадоў, але ўсімхаецца ён радасна і некай палімадому.

— Як было весела ў нашай Пупсе! — кажа ён. — Моладзі было шмат, разам збіраліся, вяселлі гулялі. Я таксама ажаніўся, выгадаваў 6 дзяцей. Быў брыгадзірам, загадваў ферму. Дзеці пайшлі ў горад. А я не хачу. Што я там буду рабіць? — значыноў у хаце і буду адзін сядзець? Тут я свабодны: што хачу, тое і раблю памалу.

Старыя людзі ў Майску ўлічылі ўрокі гісторыі і ведаюць: каб выжыць, не трэба шмат малоць зьяком. Таму Міхал Іванавіч ВАЛЕВІЧ, якому хутка споўніцца 80 гадоў, перайменаванне Пупсы ў Майск узгадвае даволі стрымана:

— Тады сход у калгасе быў, і назву памянлі. Ка-му належала ідэя — нам не павадамілі. Проста казалі, што Майск нібыта прыгажэй. А на якую розніца?

Міхал Іванавіч ВАЛЕВІЧ нарадзіўся ў Пупсе, але прапанаваны ў новым пашпартце ў Майску.

СТАРАЖЫТНА

Міхал Пятровіч КЛАПОЦКІ — старажытні Майска, які нарадзіўся ў 1922 годзе ў Пупсе. У ваіну частка вёскі была знішчана; у 1941 годзе немцы спалілі 22 хаты і забілі 25 чалавек.

Міхал у 19 гадоў трапіў у Германію. Вязня вызвалілі англійскія войскі, і малады чалавек, каб вярнуцца дадому, трапіў у савецкія канцэнтрацыяны лагёры. Можна і ўвогуле б не выбіраць адтуль, але сустраў знаёмага, які дапамог яму выправіць дакумэнты.

— Прыехаў дадому: бацьку расстралялі, брат загінуў у партызанскай хату, хату спалілі, маці тупілася ў зямляніцы, — узгадвае сёння Міхал Пятровіч.

Сваякі не пазналі вязня: думалі, што ён даўно згінуў. Цяпер Міхалу Пятровічу ўжо 88 гадоў, але ўсімхаецца ён радасна і некай палімадому.

— Як было весела ў нашай Пупсе! — кажа ён. — Моладзі было шмат, разам збіраліся, вяселлі гулялі. Я таксама ажаніўся, выгадаваў 6 дзяцей. Быў брыгадзірам, загадваў ферму. Дзеці пайшлі ў горад. А я не хачу. Што я там буду рабіць? — значыноў у хаце і буду адзін сядзець? Тут я свабодны: што хачу, тое і раблю памалу.

Старыя людзі ў Майску ўлічылі ўрокі гісторыі і ведаюць: каб выжыць, не трэба шмат малоць зьяком. Таму Міхал Іванавіч ВАЛЕВІЧ, якому хутка споўніцца 80 гадоў, перайменаванне Пупсы ў Майск узгадвае даволі стрымана:

— Тады сход у калгасе быў, і назву памянлі. Ка-му належала ідэя — нам не павадамілі. Проста казалі, што Майск нібыта прыгажэй. А на якую розніца?

Марыя Сцяпануна Лапо: «Будзем хадзіць на крыніцу, пакуль дужаем і Бог нас трымае».

ЧАС ПРЫМЕРАК, або Збіраем дзяцей у школу

Дзеці выраслі за лета, а да заняткаў застаецца няшмат часу. Восі і заспяшылі бацькі ў крамы, спецыялізаваныя аддзелы, каб апаўнуць і зкіпіраваць вучню да новага навучальнага года.

Першае, што прыйшло ў галаву ранкам мінулага выходнага дня ў секцыі адзінца брэскага ўнівермага «Дзіцячы свет»: з дэмаграфічнай сітуацыяй у нас усё ў парадку, некаторыя бацькі прывілі на прымеркі па трые школьнікаў адразу. Така таяжыцца, такія чаргі ў прымеркаванні кабінкі! Паступова ўсёдамяляецца, што усё ж гэта — не прыкмета становаўчай тэндэнцыі ў нарадзальнасці беларусаў, а ўсяго толькі прыкмета набліжэння верасня.

У секцыі адзінца для хлопчыкаў касцюмаў падлеткавых памеру вісела шмат, толькі ў большасці з іх на зыткетках было пазначана «для ўрачыстых выпадкаў». Адсюль, відаць, і «бліскачучы» тканіны, і цэны пад 200 000 рублёў. Хлопчыкі мералі многа вераўнятай, але не казалі, каб іх бацькі з касцюмамі пад пахай дружна рушылі да кас. Падабраць было складана, бо, напрыклад, з майго хуляравага высокага сына штаны зляталі, што называецца, без затрымак, а пінаж сядзеў мешкаваата. У цэлым жа касцюмы выглядалі пацшытмі даволі элігантна, хоць колеравая гама не выходзіла за рамкі чорна-шэрага.

Цікава, што дзіцячыя касцюмы нічым не адрозніваюцца ад дарослых, акрамя памеру. Можна, так і задумана было вытворцамі, каб прывучаць дзяцей да строгасці стылю і арганізацыі. Але апошняе ў рэшце рэшт не так і важна. Здзівіла, чаму так многа перад новым навучальным годам касцюмаў для так званых урачыстых мэрэпрыемстваў. Наўрад ці сярэдняя сям'я купіць школьніку два касцюмы: адзін, каб два-тры разы за год схадзіць на ранішнік ці лэйку, а другі — кожны дзень на заняткі. Усе шукаюць практычныя варыянты, каб ён падходзіў і для ўрокаў, і для святковых мэрэпрыемстваў з белай святковай сарочкай. Такі мы лютым усе ж знаішлі ў ЦУМЕ вытворцаў фабрыкі «Бараўчанка», цёмна-сіні ў тоненькую палоску за 130 тысяч рублёў.

А вось сарочкак як на малодшых школьнікаў, так і на цінэй-джару пад брандам «Озорник» цяпер выбар багаты ў любой краме. Майму сыну сёлета прыйшоў у галаву, што на першы званок ён павінен пайсці ў сарочцы светла-салатавага колеру. І таку ён знайшоў у тым жа «Дзіцячым свеце». Пашанцавала, лічу, з касцюмам для заняткаў фізкультурай. Летас мы падбіралі штаны і футболку асобна, купілі нейкі не вельмі прыгожы і не вельмі танны камплект у краме «Спорт і турызм». А цяпер у дзіцячым ўнівермагу за касцюм добрай якасці прымянага дэзыгнёр брэскай фабрыкі «Дынама» аддалі крыху менш за 70 тысяч рублёў.

У абутковым аддзеле (мой справдзец галаўны боль) мы надзіва хутка падабралі сыну чаравікі 40-га памеру. Варта адзначыць, што было з чаго выбіраць. І «Марко», і «Белвест», ды і іншыя нашы фабрыкі на надрыхнулы школьны сезон адгукнуліся багатым асартымантам. Цэны: плюс-мінус сто тысяч, гэта нармальна для сённяшняга дня. Чаго, на жаль, не скажаш пра абутак для дзяўчатка. Восі дзе галяўны боль мусіць вярнуцца, калі прыйдзе чаць шукаць тупілі для дачкі. Ногі сучасных падлеткаў маюць часцей за ўсё дарослявы памер. А добрая пара жаночага абутку мае кошт у некалькі соцень тысяч рублёў. Ды яшчэ трэба глядзець, каб падшылі яны для школьніцы, былі зручнымі, а не высокімі абцасе.

Але ж варта вярнуцца да збору сына, бо яго мы падрыхтавалі да школы практычна за адзін дзень, купілі акрамя вопраткі процюму сшыткаў, вокладак, іншых канцелярскіх

тэвару, ну і партфель, куды ўсё гэта пакласці, таксама амаль за сто тысяч рублёў. Пайшло на ўсё амаль 600 000, і заста-лося купіць толькі касцюкі для заняткаў фізкультурай.

Такім чынам адзін школьнік гадоў да пачатку новага навучальнага года. Дачку будзем апаўнаць лютым, бо яна пазней вяртаецца са сваіх канікулаў у вёску. Думаю, што яе зборы аб'ядуцца прыкладна ў такую ж суму. Варта адзначыць, што ўсе пазначаныя траты складаюць толькі першую частку расходаў на школьніка. Пазней дзевяццаць купіць куртку: лёгкая і зімовыя, бо-ты, прыласоваць сюды кошт блязіны... Становіцца зразумела, наколькі нятанна аб'ядуцца нам дарогія нашы дзеці.

Апошнім часам толькі лянны не пісаў і не здымаў рэпартажы пра зборы ў школу. Многія з іх праглядаюць з усмешкай. Калегі на ўсе лады крытыкуюць нашу прамысловасць за інертнасць, за няўменне рабіць дзелавае касцюмы для дзяцей больш пры-вабнымі, моднымі, яркімі. Усё гэта так... Але я запіраюся б тых калег у глыбінку. Нядаўна зазірнула ў ўнівермаг горада Жа-бінікі. Там вісіць шэраг школьных касцюмаў для абодвух паюлу пад стэндам «Куток школьніка». Ніводнага пакупніка пры гэтым тавары не заўважана. Усё тая ж чорна-шэрая гама, толькі цэны значна меншыя. Мясцовыя гандляркі арыентаваныя на свайго пакупніка, яго кашалек, таму і замаўляюць таннейшы тавар. А для многіх вясковых бацькоў, хто не працаваў летам на кам-байне і не зарабіў добрага грошы, праблема заключана ў тым, аўдаснасці стыльвага пакрыю, яркіх тканін для школьнай фор-мы, а ў адсутнасці неабходнай сумы, каб прыстойна сабраць школьніка. Ды і ў гарадах поўна такіх сем'яў.

Пры наўнясці грошай сабраць школьніка не так складана. Сёння многія брастаюцца, напрыклад, ездзяць па пакупкі ў Польшчу. Так робяць і некаторыя мае знаёмыя наляраўдранні першага верасня. І я спачатку думала пра замежны шопінг, але паездку давляло адкласці з-за адсутнасці візы. Віза каштуе, як вядома, 60 еўра. Толькі каб яе адкрыць, патрэбна запрашэнне з Польшчы. У турфірмах і за яго мусіць плаціць 20 еўра ды яшчэ з абавязальствам купіць на пэўную суму тавару ў той краме, якая запрашэнне выдае, неабсплатна і паслугі турфірмы. Чым фінансавае хітрую сістэму выплываўвання грошай, для мяне больш прымыльным аказваецца варыянт падтрымаць айчыннага вытворцу на шляху падрыхтоўкі дзяцей да школы.

У кантэксце размоў пра дзелавае стыль сённяшняга школьніка прынята ганьбіць старую школьную форму савецкіх часоў: маўляў, і зручная, і непрыгожая. А нядаўна ў альбоме твораў французскага мастака Эдгара Дага ўбачыла карціну «Сям'я Бэнэлі» 1857 года, на якой аўтар намалюваў дзвюх дзяўчынак 10-11 гадоў у цёмных сукенках і бэльг фартушках. Ну выкапана наша былая школьная форма! Значыць, той форме не адна стая гадоў, і не ў адной краіне яна наслася. І ёсць болей чую ад бацькоў, нават апошні раз у «Дзіцячым свеце» ад мамы Кацяр'яны, якая прывяла траіх, што час увесці адзіную школьную форму. Есць жа такія ў асобных навучальных установах нашай краіны. Дзела-вае стыль — паняцце вельмі шырокае. У дзелавым стылі апаўнацоў і прэзідэнт нафтавай кампаніі, і малыя клерк раёнага маштабу, і сіцільны вясковы настаўнік. Адзін толькі гандзіннік на руцэ першага зацягне ўтрая больш, чым поўны гардэроб разам з моаблі дзвух астатніх. Таму і стварэе пошчу варыянтаў дзелавага стылю стоць кілопатаў і мігуні, бо варыянтаў шмат. А з уяўдзненнем адзінной формы набылі б пэўны спакой і бацькі, і школьнікі, і вытворцы школьнага адзіння.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

НАСТАЎНІКІ ЗАЧЫНЕННЫХ ШКОЛ ІДУЦЬ ПРАЦАВАЦЬ АПЕКУНАМІ

На ўсходзе Віцебска, у новым вялікім мікрараёне Білева-1 у пачатку новага навучальнага года адкрыецца школа. Гэтую падзею тут чакаюць дзеці. А зусім хутка побач з ёю адкрыецца яшчэ і дзіцячы садок на 270 дзяцей. Губернатарам пастаўлена зада-ча — пабудавана яшчэ пару садкоў і школ.

Дзіўна, што ў «спальным раёне», які ўжо існуе не першы год, не было той жа школы. Між іншым, і ця-пер няма ў Білеве-1, дзе жылі каля дзевяці тысяч чалавек, ні паліклінікі, ні нармальнай крамы, паштовага ад-дзялення. Банкуўская ўстанова толькі будзецца.

Новую школу карэспандэнт «Звяз-ды» наведаў разам з начальнікам упраўлення адукацыі Віцебскага аблуканкама Іванам ШЧУРКОМ. Апразу калі падыходзілі да школы новабудуёй, адчуваўся, што наву-чальная ўстанова і тэрыторыя вакол яе — нейкі сваёсаблівы аазіс. Здзі-вілі памеры і добраўпарадкаванне, яго актыўна працягваецца. Рабочыя, дарэчы, працавалі як на вуліцы, так і ўсярэдзіне будынка школы.

— Не, гэта не самая вялікая школа ў абласным цэнтры. Але ж я сказаў бы самая «мадэрная», — па дарозе да школы расказвае начальнік упраў-лення адукацыі. — Мелі рацыю тыя незадаволеныя жыхары мікрараёна, якія сцвярджалі, што школа жыццёва неабходна. Безумоўна, школу трэба было пабудавана раней, але фінанса-выя сродкі не хапала. Пры тым, што школа разлічана на навучанае менш за тысячу вучняў, ужо пададзены больш за 1,2 тысячы заўяў ад бацькоў дзяцей. Зразумела, што будучыя вы-пускнікі не вельмі хоць тут вучыцца, бо ім лягчэй будзе скончыць навучан-не ў школах, дзе вучыліся раней.

Дырэктар павадзіў нас па будынку, у якім з непрычынаў можна і забла-тацца пры пераамішчэнні, што ўдаль-атрымалася ў аўтары гэтых радкоў. Прыемна здзівілі вялікая зала для заняткаў фізкультурай, утульныя ка-бінеці, актавае і транжорнае залы з самымі рознымі новымі прыстаса-ванымі для заняткаў. Зайшлі і ў ста-лоўку. Іх тут нават дзве.

— Між іншым, абсталяванне для ста-лоўкі, магу сказаць, на ўзроўні та-кага, якое выкарыстоўваецца ў леп-шых рэстаранах. На ім можна пры-гатаваць любую ежу, напрыклад, для вегетарыянаў. А яшчэ адкрыцця ві-тамініны бар. Менавіта бар з адвед-

ным афармленнем і моаблі, — пра-цягвае дырэктар школы. — Каб нашы будучыя вучанцы навучыліся добра куляць. Добра асмаціць вучэбны клас, дзе навушчы азам выдзялена хат-няя гаспадарка.

Паводле слоў дырэктара, мясцовыя жыхары ўжо цікавіцца магчымасцю займацца ў той жа транжорнай зале. Значыць, будучы развівацца платныя паліцы. Мама з малымі дзецьмі з за-давальненнем праглытваюцца на до-браўпарадкаванай тэрыторыі побач са школай. Есць тут і «каробка» для гульні ў хакей, спартыўныя пляцоўкі.

Карыстаючыся выпадкам не мог не задыць кіраўніку абласной сістэмы аду-кацыі некалькі пытаньняў пра стан справы адукацыі ў цэлым па вобласці. Высвет-лілася, што сёлета на фінансавана сістэмы адукацыі вобласці выдзелена 786 мільярдў рублёў, што амаль на 100 мільярдў больш, чым летас. У во-учальная ўстанова і тэрыторыя вакол яе — нейкі сваёсаблівы аазіс. Здзі-вілі памеры і добраўпарадкаванне, яго актыўна працягваецца. Рабочыя, дарэчы, працавалі як на вуліцы, так і ўсярэдзіне будынка школы.

— Шчыра радуе, што сёння сістэма дашкольнай адукацыі развіваецца, — расказвае Іван Шчурок. — У нас 660 да-школьных устаноў. Усе яны працуюць. Каля 46 тысяч дзяцей — такая вялікая «армія» юных выхаванцаў. І колькасць іх, хай не нашмат, але павялічваецца: 83,2 працэнта дзяцей дашкольнага ўз-росту ў гарадах наведваюць садкі. У сельскай мясцовасці толькі 53,2 пра-цэнта. Есць, значыць, рэзерв — у асо-бных раёнах павінны павялічыць гэты паказчык. Калі раней закрывалі садкі, цяпер прыйшоў час адкрываць некаго-ры з іх. У Глыбінцы і Шаркоўшчынскім раёнах ідзе такі працэс. Заўяў пабудав-ваць садкі паступаюць з Сенненскага, Аршанскага і іншых раёнаў. У тым жа віцебскім мікрараёне Білева ёсць патр-ба ў адкрыцці некалькіх садкоў. Пачат-наваполадку — дзіцячы садок будзеца ў Наваполадку.

МЕНІ ЗА ПАЛОВУ ПЕДАГОГАЎ ГОРАДА ЗАДАВОЛЕННЫЯ ПСІХАЛАГІЧНЫМ КЛІМАТАМ У КАЛЕКТЫВЕ

Педавет

КОЖНАМУ навучальнаму году папярэднічаюць жывеньскія педагагічныя канферэнцыі, якія праходзяць гэтымі днямі ў усіх рэгіёнах краіны. Учора ў Палацы Рэспублікі на свой педагагічны форум сабраліся работнікі сталічнай сістэмы адукацыі. Праблемы якасці адукацыі сталі сёлета лейтматывам форуму мінскіх педагогаў. І, трэба прызнаць, размова на форуме атрымалася шчыра...

Працуюць самі навучэнцы, іх бацькі, працадаўцы і жыхары горада? Мяркую, што аб'ектыўны адказ на гэта пытанне даў бы суўвэзную інфармацыю для перагляду ацэнкі адукацыйных вынікаў... Задача нашага форуму менавіта ў тым, каб з новых пазіцый паглядзець на вынікі адукацыйнай дзейнасці і ўвогуле на праблемы якасці адукацыі і яе ацэнкі... Напрыклад, чаму ў школьніка існуюць праблемы з выкананнем творчых і практычных заданняў? Чаму вучні адчуваюць цяжкасць з выкананнем задач на логіку, на параўнанне, на ўстанаўленне прычына-выніковых сувязяў? Чаму не заўсёды могуць паспядоўна і пераканаўча выказаць свае думкі? Трэба шукаць адказы на гэтыя пытанні...

Кіраўнік сталічнай сістэмы адукацыі ўпэнены, што якасць ведаў не можа быць вышэйшай за якасць падрыхтоўкі настаўніка і яго кампетэнцыю. У цэнтры адукацыйнага працэсу стаіць перш за ўсё настаўнік, а гэта значыць, што ва ўстановах адукацыі павінны стварэцца такія ўмовы, якія б стымулявалі педагогаў да засваення новых прафесійных кампетэнцый, стваралі б магчымасць для пастаяннай самаадукацыі педагогаў. Адчувальнага эфекту можна дасягнуць толькі ў тым выпадку, калі настаўнік адчуе сябе работнікам паспяховай установы адукацыі, якая дынамічна развіваецца, з высокім узроўнем калектыва інтэлекту і творчай атмасферы. І стварэць такія ўмовы павінны кіраўнікі устаноў адукацыі. Але, як сведчаць звесткі праведзенага апытання, толькі менш за палову педагогаў горада лічаць, што ў рабоце іх устаноў захаваецца прынцып галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Карпаратыўная культура непасрэдна ўплывае на якасць вынікаў дзейнасці калектыву, а вось недаацэнка гэтага факта прыводзіць да цяжкасці кадраў, павелічэння колькасці зваротаў у вышэйшыя інстанцыі, змены кіраўніка, і, у выніку, да зніжэння якасці адукацыі ў асобна ўзятай установе адукацыі, — дадаў Уладзімір Шчэрба. — На жаль, але адукацыйна-педагагічная культура педагогаў у асобных установах адукацыі не заўсёды адпавядае ўстаноўленаму аб'ектыўнаму ўзроўню. У сталіцы захаваецца вялікая цяжкасць кадраў у сацыяльна-псіхалагічнай службе, вельмі востра адчуваецца дэфіцыт работнікаў у дашкольных установах нашага горада, дзе вакантнымі застаюцца 400 пасадаў выхавальнікаў, 297 пасадаў памочнікаў выхавальнікаў, 109 вакансій кухарак і 63 вакансіі дыетэтычных сёстраў.

Сталіца не без падстаў ганарыцца высокім паказчыкам ахопу вучнёў факультатыўнымі заняткамі, якія павінны былі стаць годнай альтэрнатывай профільнаму навучанню, але і тут ёсць пытанні. Напрыклад, ці заўсёды захаваецца прынцып добраахвотнасці пры камплектаванні груп для правядзення факультатыўных заняткаў? Ці ў поўнай ступені задавальняюцца адукацыйныя запты вучняў і іх бацькоў? Ці адпавядае вучэбная база павышанаму узроўню вывучэння прадмета? Ці ўплывае факультатыўны складнік на прафесійнае самавызначэнне выпускнікоў? Ці з'яўляецца вядзенне факультатыву штуршком для прафесійнага росту настаўніка? Патрабуюцца крытэрыі, паказчыкі, канкрэтныя вымяральнікі эфектыўнасці дзейнасці факультатыўных заняткаў, упэўнены Уладзімір Шчэрба. Не менш праблематычна ацэньваць і якасць выхавальнай работы...

Надзея **НИКАЛАЕВА**. (Працяг тэмы — у наступных нумарах.)

Даведка «Звезды»
1 верасня за парты мінскіх школ сядуць 158,9 тысячы хлопчыкаў і дзяўчатак.
Упершыню школьны званок прагучыць для 16,5 тысячы першакласнікаў.
З 14 тысяч мінскіх настаўнікаў больш як трэць маюць вышэйшую кваліфікацыйную катэгорыю.
У сталічныя ўстановы адукацыі прыйдуць у новым навучальным годзе 700 маладых спецыялістаў: гэта настаўнікі пачатковых класаў, хіміі, фізікі, тэхнічнай працы, сацыяльныя педагогі і педагогі-арганізатары.

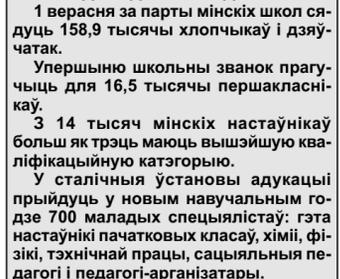
У гэтым плане яны маладзіць, — працягвае Тамара Бельская. — Але адказ звычайна бывае кароткім. Маўляў, ваш зварот знаходзіцца на кантролі, а пасля «рамонт будзе ў першым квартале», «трэцім»... А пасля на наступны год... І так можа працягвацца 9-10 гадоў. Потым людзі звяртаюцца ў суд, маючы, на жаль, хранічныя захворванні, прычым якіх — павышаная вільготнасць у кватэры. Таму што з'яўляецца цівіль, якую простай працяжкай не выдадзіць. З'яўляецца пашкоджанне лёгкай сістэмы, ныркавая, сардэчная недастатковасць і г.д. Што можна атрымаць, жывучы ў такім памышаным, варта паглядзець у медыцынскім дведніку. Калі прымаецца рашэнне, што арганізацыя абавязанна выканаць гэтыя працы да пэўнага тэрміну, пытанні кампенсацыі маральнай шкоды за такі доўгі перыяд звычайна нязначныя. За апошнія два-тры гады аналіз нашай практыкі паказвае, што такія кампенсацыі складаюць 150-200 тысяч рублёў. Нягледзячы на тое, што сумы ўруну могуць складаць і пяць, і дзесяць мільянаў.

«Ну, вываліўся кавалек тынкоўкі. Ну і што?» — Хачу адзначыць, што вялікую праблему выклікае і пытанне правядзення экспертызы. Цяпер з'явілася вялікая колькасць усляячкі ІП, ПУП і г.д. На жаль, для атрымання ліцэнзіі дастаткова толькі наяўнасць юрыдычнай адукацыі без уліку спецыяльных ведаў. Адпаведна эксперты, што прыходзіць, не валодаюць ведамі ў галіне будаўніцтва і г.д., — кажа Тамара Валяр'янаўна. — Таму нейкія экспертызы заключэнні на жылыя накіонт таго, што трэба рабіць і навошта гэта робіцца, выконваюцца экспертнымі інстытутамі. А далей мы сутыкаемся з недахопам часу. І атрымліваем экспертызы па самым мінімальным парадку ўхілення недахопаў.

Зараз у нас у таварыстве знаходзіцца справа аб вулгавым пакоі, у якім незразумела чаму пры гарачых батарэях было досыць

дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

СУДЗІМІСЯ З ЖЭУ: ЧАГО ЧАКАЦЬ

ЯКАЯ яна, беларуская Феміда, у дачыненні да спадчытоў жытлёва-камунальных паслуг? Чаго чакаць, падаючы ў суд на ЖЭУ? Судовую практыку апошніх гадоў аналізавала Тамара Бельская, намеснік старшынкі ГА «Беларускае таварыства абароны правоў спажываючых» на «круглым stole» «Фарміраванне эфектыўнага спажывацка-камунальных паслуг».

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

Капрамонт для суда — глухая сцяна
— Калі стаць пытанні прымушэння боку да выканання капітальнага рамонтнага ў вызначаны тэрмін, судом звычайна не выносіцца станоўчых рашэнняў, — распавядае Тамара Бельская. — Нягледзячы на парушэнні ўсіх тэрмінаў пры пастановах на капітальны рамонт, на наяўнасць подпісаў значнай колькасці спажываючых, які ліфтаў, так і водазабеспячэння, і водападзення. Бываюць выпадкі, што нават немагчыма перадыць трубы мянцэ. Бо калі іх зрушыць з месца, то гэта ўсё проста абваліцца. Нават у такіх выпадках станоўчыя рашэнні суда па капітальным рамонтах мы не атрымліваем.

ЦЯЖКА З ПРАЦАЙ? ШУКАЙ... ІНШУЮ

Сярпей ГРЫБ

СТАТЫСТЫКА сведчыць, што ў сярэднім на аднаго беспрацоўнага ў сталіцы прыпадае амаль пяць вакансій. Аднак гэта «раскладка» даволі умоўная. Бо не сакрэт: многія мінчане маюць цяжкасці з уладкаваннем з-за неспадавання «свайго» прафесіі з попыткай наймальнікаў. Што ж да выйсця, то тут яно часта толькі адно — асвойваць новы від дзейнасці. Прычым у тым ліку зрабіць гэта можна з дапамогай службы занятасці.

якую зарплату гэта ўладкаванне можа прынесці. І яшчэ. Ні ў якім разе нельга скідаць з рахунку, што ў кожнай працы — свая спецыфіка. І што тут існуюць пэўныя патрабаванні да стану здароўя.

машыніста халадзільных устаноў, машыніста экскаватара, машыніста аўтавышкі і падрапад'ёмніка, мантажніка сантэхсістэм і абсталявання, аператара сувязі, кабэльшчыка-спайшчыка, вадзіцеля каловак трактару, муляра-печніка. Не менш адметны напрамак — навучанне прадпрыемстваў.

ПАСЛЯ ШКОЛЫ. І НЕ ТОЛЬКІ
Існуе распаўсюджаная думка, што магчымасць атрымання спецыяльнасці праз службу занятасці цікавая толькі для выпускнікоў школы. І гэта — адназначная памылка. Бо пры жаданні прайсці прафесійнае навучанне ці перанавучанне можна практычна ў любым працаздольным узросце.

— Пасля таго, як будзе выбраны канкрэтны напрамак прафнавучання, спецыялісты службы занятасці ў абавязковым парадку накіроўваюць беспрацоўнага на медыцынскі агляд — ён праходзіць у паліклініках па месцы жыхарства, і, што вельмі важна, з'яўляецца для будучага навучэнца цалкам бясплатным, — падкрэслівае Вікторыя Федаровіч. — І толькі пасля паспяховага праходжання медагляду можна весці гаворку аб падпісанні дагавора на навучанне і афармленні ў канкрэтную групу.

— Плюс да ўсяго, прапануецца атрымаць некалькі прафесій, якія могуць зацікавіць і людзей з абмежаванымі магчымасцямі, — у першую чаргу маюцца на ўвазе курсы ліфцёра, адміністратара, аператара калельнік аператара ПЭВМ, — працягвае Вікторыя Федаровіч. — Прадуа, тут адразу ж трэба зрабіць вельмі істотную агароўку: накіраванне на навучанне інаваліду ў любым выпадку будзе залежаць ад заключэння МРЭК.

ГРОШЫ — ТОЛЬКІ ЗА ПРАГУЛЫ
Навучанне будзе праходзіць за кошт бюджэтных сродкаў, і для беспрацоўнага яно стане бясплатным. Аднак у гэтым выпадку беспрацоўны бярэ на сябе некаторыя абавязкі. У прыватнасці, ён павінен здаць выніковы кваліфікацыйны экзамен і рэгулярна надаваць заняткі.

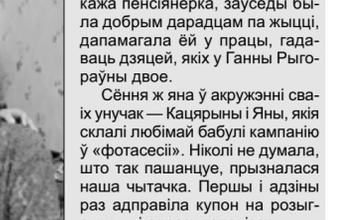
— Графік навучання вельмі інтэнсіўны, звычайна даводзіцца займацца па 8 акадэмічных гадзін на працягу пяці дзён у тыдзень, — зазначае Вікторыя Федаровіч. — І тым не менш пропускі тут недапушчальныя. У выпадках адсутнасці без уважлівых прычын выдаткі на навучанне прыйдзецца вярнуць.

ДЗЕ ГАРАНТЫ, ТАМ І АБАВЯЗАК
Праходжанне навучання пацвярджаецца дакументамі ўстаноўленага ўзору. Між тым, ці не галюёнае пытанне — што дадзена?

Шалікі для матуль
10-гадовае Ягор Сучко з вёскі Дзятлаўскага раёна авалодаў тэхнічай ручнога вязання і задае тон у хуткасці сваім умельным аднакласніцам.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

Дэмакратыі і галоснасці і дэмакратыі і задавальнення псіхалагічным кліматам у калектыве. А трэцяя частка апытаных упэўненыя, што кіраўніцтва ацэньвае іх работу неаб'ектыўна.

ІРАН: НА ВОСІ ДАБРА

(Працяг. Пачатак у нумары за 12 жніўня.)

ЗНОЎ аэрапорт. Ізноў Тэгеран, амаль зацснуты ў кольца горных хрыбтоў з бялюжымі снежнымі вяршынямі. Там, напўзна, не так спякотна... Пра тое, што святы скончыліся і за акном мікрааўтобуса кіпіць працоўны дзень, нагадаў... дарожны рух. Забягаючы наперад, адзначу, што пасля вяртання ў Мінск, доўга не мог зразумець, як гэта «жменька» машын можа ствараць штодзённыя заторы! Уявіце сабе тысячы і нават дзясяткі тысяч аўто, матацыклаў (вельмі многа), марафетаў і веласіпэдаў, якія рухаюцца ў пяць разоў па чатырох палосах (і гэта толькі ў адным кірунку!) без усялякіх святлафараў і, як падаецца збоку, без усялякіх правілаў! Ніхто не глядзіць, перашкода справа ці злева, сустрэчная паласа, ці спадарожная... І, як ні дзіўна, усе едуць, а не стаяць! Ды і ДТЗ ніводнага не магу ўзгадаць. На пытанне, як такое магчыма, даў мне адказ: людзі вельмі павялілівадуць сабе за рулём і выдатна разумеюць, што калі не прапусьцяць адзін аднаго, стаяць будуць усе. Цяжка сказаць, чаму да такой прастай высновы дагтуль не прыйшлі ў Мінску ці, скажам, у Маскве...

Такая колькасць аўтамабіляў абумоўлена, як мне падалося, не тое што высокім узроўнем жыцця — жывуць тут, як і паўсюдна, парознаму — а вельмі прымальнымі коштамі на паліва. Напрыклад,

Ад апошняга шаха засталіся толькі бразавыя боты і Ролэ-роіс. А па яго пакоях гуляюць дзеці з летніка.

літр бензіну каштуе на нашы грошы (страшна сказаць!) 300 рублёў, дызель — 150... Чаму ж не ездзіць! Аўто, дарчы, у большасці мясцовай зборкі («Пежо», «Таёта») ці нават вытворчасці. Не скажаў бы, што вядомыя беларусы «Саманда» шытаюць многа, але сустракаюцца. Шмат «японцаў», амаль няма папулярных у нас «немцаў». Што ўразіла, жанчын за рулём не менш, чым у Беларусі. І гэта з такім трафікам! У адрозненне ад многіх усходніх краін, у Іране ёсць і даволі прыстойны грамадскі транспарт. У Тэгеране — нават метро. Уразлілі прыпынкі аўтобусаў у Эсфахане:

Бойкі гандаль «даўніной».

літр бензіну каштуе на нашы грошы (страшна сказаць!) 300 рублёў, дызель — 150... Чаму ж не ездзіць! Аўто, дарчы, у большасці мясцовай зборкі («Пежо», «Таёта») ці нават вытворчасці. Не скажаў бы, што вядомыя беларусы «Саманда» шытаюць многа, але сустракаюцца. Шмат «японцаў», амаль няма папулярных у нас «немцаў». Што ўразіла, жанчын за рулём не менш, чым у Беларусі. І гэта з такім трафікам! У адрозненне ад многіх усходніх краін, у Іране ёсць і даволі прыстойны грамадскі транспарт. У Тэгеране — нават метро. Уразлілі прыпынкі аўтобусаў у Эсфахане:

«Сама вяртайся дадому, а дзеці застануцца са мной. З дому не выходзіце! Даглядай маіх бацькоў!» — такія нумары часта выкідаюць замежныя абраннікі перад беларускімі жанкамі. Журналіст «Звязды» Яўген ВАЛОШЫН даведаўся пра тыповыя небяспечныя сітуацыі, з якімі сутыкаюцца нашы суайчынніцы падчас інтэрнацыянальных шлюбаў.

Па звестках Міністэрства юстыцыі, у Беларусі за мінулы год былі зарэгістраваны 5181 інтэрнацыянальны шлюб. Гэта азначае, што кожная пятнаццатая беларуская спыняе выбар на замежным жанчын. Калі ўлічыць, што часта беларускі распаўсюджае з такімі абраннікамі за мяжой, то лімба адтоку з краіны найлепшых нявестаў як мінімум істотная. Цікава, чым звычайна сканчаюцца гэтыя шлюбы? З такім пытаннем мы звярнуліся да спецыялістаў праграмы «Ла Страда». Менавіта сюды на «гарачую лінію» ў выпадку небяспечнага звяртання пакрыўджаныя за мяжой беларускія жанкі. — Большасць тэлефанаванняў на нашу «гарачую лінію» — гэта звароты людзей нахот дакументаў, неабходных для працэдуры адважання за мяжой, ці пытанні кшталту «як беспаспяхова пабрацца шлюбам?» — аналізуе Галіна ЦЮРЬНА, менеджар праграмы «Ла Страда». — Але хапае тэлефанаванняў, звязаных з ахварамі гандлю лідзямі, са скасаваннем шлюбаў. — Ці часта беларускі разводзяцца з замежнымі абраннікамі? — Калі ў Беларусі колькасць зарэгістраваных і скасаваных шлюбаў прыкладна роўная, то за мяжой нашы суайчынніцы разводзяцца менш. Праўда, пабраўшыся з замежнікам, нашы жан-

што мужчыны, якія заходзяць праз прыдворныя дзверы, аддаюць грошы вадзіцелю. А жанчыны, аказваецца, пасля таго, як выйдуць на вуліцу, павінны падарыць да прыдворных дзвярэй з боку вадзіцеля і разлічыцца... Сапраўды, сумленне — лепшы кантралёр... У турыстычным сэнсе Тэгеран — не Мека для падарожнікаў. Аднак калі быць дастаткова мабільным, тое-сёе паглядзець і сфатаграфавач на памяць можна нават за дзень-два. Дарчы, пра фатаграфаванне. Чамусьці лічыцца, і гэта меркаванне тыражувача людзей, трэба вельмі асцярожна. Ледзь не схаванай камерай. Мы спачатку неяк так і прыстравіліся. Якое ж было наша здзіўленне, калі іранцы, на фоне якіх мы ўжо спрабавалі засведчыць адзін аднаго, заўважылі такую цікаўнасць падыходзілі да нас... ледзь не абдымалі, каб было больш зручна зрабіць кадр! З іншага боку, нахабнічаць не трэба. Нідзе. Думаю, і ў беларускім мястэчку, калі вы вырашыце нічога не тлумачычы ва ўпор зняць трактарыста Васю, ды яшчэ ў «добры» настрой, даядзецца вельмі хутка бегаць...

І яшчэ адзін пиканты момант. У знак удзячнасці і таго, што кадр атрымаўся выдатна, не варта ўзімаць вялікі палец уверх — не зразумеюць, што зрабілі не так, і пакрыўдзяцца... УВОГУЛЕ іранцы проста ўражваюць сваёй цікаўнасцю і дружалюбнасцю. Спачатку крыху баяліся, а потым прызвачыліся да таго, што на вуліцы часта падыходзяць незнаёмыя людзі і лачынаюць з прыемнай усмешкай знаёміцца і распываць пра тваго краіну, цікавіцца, як нам падабаюцца іх гарады. Як правіла, на ламайнай англійскай. Аднойчы з сынам аднаго крамары добрых хвілін 20 праз тату-«перакладчыка» такім чынам размаўлялі пра Беларусь. Малы даведаўся, што тут далёка не ўсе людзі маюць беля валасы і вельмі зайдзросціў беларускай дзятве, у якой ёсць магчымыя кататка на лыжах... Іншы хлопчык гадоў шасці, ужо ў Шыразе на плошчы Імама, заўважыўшы замежніка, проста падшоў пазнаёміцца. Тое, што мы не ведалі ніводнага агульнага слова, яго ніколі не баяліся. Многія дарослыя нашую краіну добра ведаюць і нават падтрымліваюць яе знешнюю палітыку.

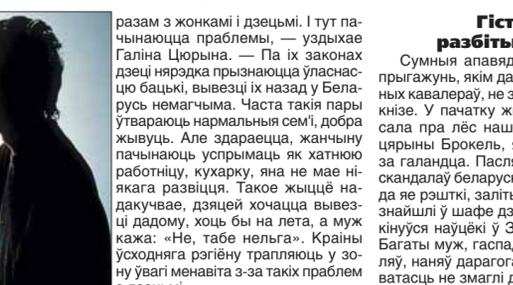
Дзік вось. Калі часу на вандровыя Дзікі па Тэгеране ў вас малавата і вы не маеце канкрэтных інтарэсаў (рэлігійных, культурных і г.д.), раю распачаць агляд славуціаў у наступным парадку: палац Галестан (мы пераклалі як кветнік. Як нам расказалі, менавіта тут праходзіла знакамітая сустрэча лідараў звышдзяржаў у 1943-м), Нацыянальны музей Ірана, музейны комплекс Sa'd Abad (тут у палацы Ніяваран жыў апошні шах), мячэць і маўзалеі Імама Хамейні, тэгеранскі кірмаш (адзін з самых вялікіх крытых кірмашоў у свеце). Вядома ж, у праграме матчымыя змяненні. Не расчаруюць вас і адзіны праваслаўны храм Ірана Свята-Мікалаеўскі сабор, тэлевежа Мілад, вежа Азэдзі, Сеульскі мост (асабліва ўвечары) ды і ўвогуле ўсе мячэці і мінарэты, музей дыяноў, каштоўнасцяў... Вось тут ужо фатаграфавач можна далёка не ўсе і не ўсюды. Пра гэта, як правіла, папярэджаюць.

Падчас знаходжання ў Тэгеране мы сустрэліся з кіраўніком кампаніі Кейсон, якая па просьбе адміністрацыі прэзідэнта Ірана і арганізава-

Гэтыя ўсходнія прысмакі выраблены выключна з садавіны і ягад.

ла гэту паездку. Кампанія, дарчы, добра вядомая мінчанам. Менавіта яна ўзводзіць побач з алмазам Нацыянальнай бібліятэкі шматфункцыянальны гасцінічна-дзелавы комплекс «Магніт Мінска», коштам 250 млн еўра. Усе інвестыцыі — іранскага боку. Як адначасна кіраўнік кампаніі Рэза Ансары, ёсць у Кейсона інтарэс і да іншых будаўнічых праектаў у Сінявокай. Так, у найбліжэйшы час кампанія пабудуе ў сталіцы тры жылля дамы. Кошт праекта — 15 млн еўра. Увогуле, Кейсон працуе ў многіх краінах свету. Так, напрыклад, у

Іранцы вельмі любяць адпачываць ад спякоты і перакусаць прама ў шматлікіх парках і скверах.

Гісторыя Ілоны, можна сказаць, скончылася шчасліва. Вось калі замежны абраннік адбірае ў жонкі дзяцей, гэта ўжо страшна. — Беларуськая мадэль пазнаёмілася з грамадзянінам ЗША. Той кіраваў рэкламным бізнесам, — узгадвае свежыя канфліктныя сітуацыі Галіна Цюрына. — Аднойчы муж вырашыў пераехаць на гістарычную радзіму — у Пісан. Там беларуская жонка пасварылася са свекрыўёю. На гэта муж сказаў: «Ты едзь у Амерыку, займайся сваім бізнесам, а дачка застанецца са мной». У жанчыны былі сур'ёзныя сувязі і ў ЗША, і ў Беларусі, яна скарысталася паслугамі кваліфікаваных юрыстаў. Але дагтуль сітуацыя з месца не зрушылася. Вырнуць дзяцей не атрымаваецца. Ці яшчэ адна падобная гісторыя. Пасля разладу з жонкай муж-ліванец прыехаў у Беларусь і папросту скраў траіх дзяцей, у тым ліку і маленькую дачку, якая мела сур'ёзныя праблемы са здароўем. Вярнуць дзяцей маці так і не змогла. Чаму беларускі так вераць усходнім прынцам? Не сакрэт, што для некаторых беларускіх жанчын усходні кавалер — не інакш як ахілесвае пята. Пра наступствы чулі, пра розніцу ў менталітэце ведаюць, а справіцца з унутранымі жарсціямі ніяк не могуць. Да спецыялістаў праграмы «Ла Страда» звярталіся многія расчараваныя жанчыны. Цікавімі ў Галіны Цюрынай, у чым жа сакрэт паспеху усходняга лавеласа? — Працэз залячвання да дзядзючкі з іх боку вельмі малюўны, незвычайны. Напэўна, гэта ваб'іць і маладыя жанчын, і больш сталыя. Мы бралі ўдзел у адным з судовых пасяджэнняў. У суд звярнуўся беларускі мужчына, які скасаваў шлюб з жонкай. У іх была маленькая дачка, прыгожая, бялявая. Жанчына ў хуткім часе пасля разводу пазнаёмілася з туркам, па інтэрнце. І, ні разу яго не бачыўшы, вырашыла ўзяць маленькую дачку і з'ехаць у Турцыю. Мы ўдзельнічалі ў судзе як эксперты па гэтай краіне. Бачылі гэту жанчыну і разумелі, што яна была цалкам зачараваная, усё ж працэз залячвання надвычай уплывае на беларусаў і іншых жанчын з постсавецкай прасторы. Але пасля рэгістрацыі шлюбу сітуацыя часам мяняецца. Жанчына робіцца цалкам падуладна мужу, і гэта ва усходніх краінах лічыцца нармальным. Р.С. Гэты матэрыял мы падрыхтавалі ў тым ліку і для адукацыйных мэтаў. Каб беларускія мужчыны навучыліся складаць замежным жанікам цвёрду канкурэнцыю. Сядзь з трыма дзядзючымі, так бы мовіць свежымі лідзямі, у адной з модных кавярняў на сталічнай вуліцы Няміга. Крысціна, Жэня і Анжэліка ў сваім жыцці прайшлі праз агонь, вяду і медныя трубы. У кожнай з іх быў замежны хлопчык. Але да вяселля не дайшло, пацудзі з часам згаслі. Дзядзючэ чого, на іх погляд, часам не хапае беларускім кавалерам. Атрымаўшы даволі просты спіс: 1) Тактоўнасці. Мала ўсмішка, не умеюць выказаць захапленне жанчынай. 2) Стылю. Не сочаць за простымі моднымі тэндэнцыямі. 3) Гігены. Многія не глядзяць за сабой, радка прымаюць душ, не сочаць за пазногачамі. 4) Романтикі. Дарчы кветкі, размаўляць пра зоркі і ствараць сернады — саромеюцца. У цэлым, дзядзючкі падкрэслілі, што і ў нас вартыя кавалеры вадзіцца, хоць і ў вялікім дзядзючкі. Падзяка даўка не кожны беларускі мужчына мае ахвоту удасканалваць свае ўмен-

Сучаснае камфартабельнае жыллё будзеца ў рэкордныя тэрміны і па прымальным кошце.

Кіраўнік кампаніі Кейсон Рэза Ансары.

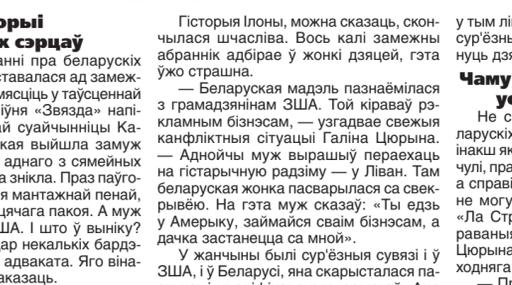
Сучасны гатэль вырас на месцы былога караван-сарая, які тут знаходзіўся не адно стагоддзе.

Нельга колькі слоў асобна не сказаць пра кірмаш Тэгерана. Насуперак распаўсюджаным уяўленням, гэта далёка не ўсходні кірмаш як мы яго разумеем. У адрозненне ад тых жа Турцыі і Егіпта, гандляры тут не імкнучыся злучыць з турыстычнай скурай і не таргуюцца да апошняга. Калі і накінуць за еўрапейскі твар і блакітна-зялёныя вочы, то працэнт 15. На столькі ж могуць і пасунуцца ў канчатковай цане. Увогуле тэгеранскі кірмаш лічыцца адным з самых вялікіх у свеце. Пакуль не ўваляецца ў пльнь, што панясе цабе па яго вулках і праспектах, пераходах і скрывахаваных, побач з мячэцамі, чайханамі і гасцініцамі, гэта зусім не

Іранцы вельмі любяць адпачываць ад спякоты і перакусаць прама ў шматлікіх парках і скверах.

Шлюбны ложак аднаго з ханаў у Голестане. Тут ён адпачываў ці не з кожнай са сваіх 700 жанок.

Примераец на сабе вяртання персідскага цара або вяльможы ў палацавым комплексе Sa'd Abad можа кожны.

«Сама вяртайся дадому, а дзеці застануцца са мной. З дому не выходзіце! Даглядай маіх бацькоў!» — такія нумары часта выкідаюць замежныя абраннікі перад беларускімі жанкамі. Журналіст «Звязды» Яўген ВАЛОШЫН даведаўся пра тыповыя небяспечныя сітуацыі, з якімі сутыкаюцца нашы суайчынніцы падчас інтэрнацыянальных шлюбаў.

Примераец на сабе вяртання персідскага цара або вяльможы ў палацавым комплексе Sa'd Abad можа кожны.

відавочна. Збоку падаецца ўвогуле не больш за нашу Камароўку. Але гэта не так. Хоць у розных раёнах Тэгерана набудавана шмат самых сучасных гандлёвых цэнтраў, базар па-ранейшаму застаецца цэнтрам камерцыйнага жыцця. Прадзецца тут не ўсе і адрозна, а ў жорсткім парадку. Ёсць рады (больш падобныя на крытыя вуліцы) гандляроў золатам, срэбрам, знакамітымі дыямантамі, хрусталам, фарфорам... Лічыцца, што кошту, напрыклад, на ювелірных вырабах, ніжэйшыя, чым у нас і ў Еўропе. Не дзіўна, бо і золата, і серабро здыбаваюцца на тэрыторыі Тэгерана. На кірмашы ёсць і грамадскія месцы:

Примераец на сабе вяртання персідскага цара або вяльможы ў палацавым комплексе Sa'd Abad можа кожны.

лазня, школа, мячэць, маўзалеі нашчадкаў імамаў... Кіпіць гандаль і за сценамі кірмашу. Што цікава, жорсткае спецыялізацыя захоўваецца і тут. Напрыклад, упершыню ў жыцці давалася пабываць на самай сапраўднай... чамаданнай вуліцы! Абапал дарогі працяглася пад кілометр прадоўжана выключна чамаданы вядомых сусветных брэндаў і «ноў энім» кітайскіх умельцаў. Цэны зноў жа ніжэйшыя, чым тыя, да якіх мы прывыкліся. Валіжку вядомага брэнда можна набыць па цане беларускай. Калі крыху патаргавацца... Але калі шчыра, мяне нашмат больш уразіў кірмаш у Эсфахане на плошчы Імама... Сяргей ПРОТАС. (Працяг у наступным нумары.)

У ЗАМЕЖНЫМ ШЛЮБЕ БЕЛАРУСКІ ГУБЛЯЮЦЬ ДЗЯЦЕЙ І РОБЯЦА КУХАРКАМІ

За жанчынай у Беларусь. Частка 2.

«Сама вяртайся дадому, а дзеці застануцца са мной. З дому не выходзіце! Даглядай маіх бацькоў!» — такія нумары часта выкідаюць замежныя абраннікі перад беларускімі жанкамі. Журналіст «Звязды» Яўген ВАЛОШЫН даведаўся пра тыповыя небяспечныя сітуацыі, з якімі сутыкаюцца нашы суайчынніцы падчас інтэрнацыянальных шлюбаў.

Іранцы вельмі любяць адпачываць ад спякоты і перакусаць прама ў шматлікіх парках і скверах.

разам з жонкамі і дзецьмі. І тут пачынаюцца праблемы, — уздымае Галіна Цюрына. — Па іх законах дзеці нярэдка прызнаюцца ўласнасцю бацькі, вывезці іх назад у Беларусь немагчыма. Часта такія пары ўтвараюць нармальныя сем'і, добра жывуць. Але здараецца, жанчыну пачынаюць успрымаць як хатнюю работніцу, кухарку, яна не мае ніякага разлічвання. Такое жыццё на дакументах, дзядзючэ хочацца вывезці дадому, хоць бы на лета, а муж кажа: «Не, табе нельга». Краіны усходняга рэгіёну трапляюць у зону ўвагі менавіта з-за такіх праблем з дзецьмі.

Яна прыязджае, бачыць дом. Адзін паверх належыць мужу, тры астатнія — яго састарэлым бацькам, якіх яна, аказваецца, павінна даглядаць. На моўныя курсы насуперак абяцанням ён яе не адпраўляе, увесь час утрымлівае ў доме, разумеюцца жэстамі.

Другая катэгорыя спраў звязана з жанчынамі, якія найчасцей выяжджаюць у Францыю (зноў жа праблемы з дзецьмі) і Германію. Вось наядуны прыклад. Наша жанчына пазнаёмілася з немцам па інтэрнце. Падчас перапіскі ён паведамаў, што мае вялікі дом, добра заробляе: «Прыязджай, можам ажаніцца». Яна прыязджае, бачыць дом. Адзін паверх належыць мужу, тры астатнія — яго састарэлым бацькам, якіх яна, аказваецца, павінна даглядаць. На моўныя курсы насуперак абяцанням ён яе не адпраўляе, увесь час утрымлівае ў доме, разумеюцца жэстамі. Гэта жанчына ўсё ж паспрабавала сысці, разгарэўся скандал, немец пачаў яе збіваць. Ёй удалося выкіпач паліцоў: «ён сваёй мае дакументаў, не дае грошай, нікуды не выпуская!». Прадстаўнікі паліцыі звярнуліся ў грамадскую арганізацыю, і жанчына выехала на Радзіму...

Гісторыя Ілоны, можна сказаць, скончылася шчасліва. Вось калі замежны абраннік адбірае ў жонкі дзяцей, гэта ўжо страшна. — Беларуськая мадэль пазнаёмілася з грамадзянінам ЗША. Той кіраваў рэкламным бізнесам, — узгадвае свежыя канфліктныя сітуацыі Галіна Цюрына. — Аднойчы муж вырашыў пераехаць на гістарычную радзіму — у Пісан. Там беларуская жонка пасварылася са свекрыўёю. На гэта муж сказаў: «Ты едзь у Амерыку, займайся сваім бізнесам, а дачка застанецца са мной». У жанчыны былі сур'ёзныя сувязі і ў ЗША, і ў Беларусі, яна скарысталася паслугамі кваліфікаваных юрыстаў. Але дагтуль сітуацыя з месца не зрушылася. Вырнуць дзяцей не атрымаваецца. Ці яшчэ адна падобная гісторыя. Пасля разладу з жонкай муж-ліванец прыехаў у Беларусь і папросту скраў траіх дзяцей, у тым ліку і маленькую дачку, якая мела сур'ёзныя праблемы са здароўем. Вярнуць дзяцей маці так і не змогла.

Чаму беларускі так вераць усходнім прынцам? Не сакрэт, што для некаторых беларускіх жанчын усходні кавалер — не інакш як ахілесвае пята. Пра наступствы чулі, пра розніцу ў менталітэце ведаюць, а справіцца з унутранымі жарсціямі ніяк не могуць. Да спецыялістаў праграмы «Ла Страда» звярталіся многія расчараваныя жанчыны. Цікавімі ў Галіны Цюрынай, у чым жа сакрэт паспеху усходняга лавеласа? — Працэз залячвання да дзядзючкі з іх боку вельмі малюўны, незвычайны. Напэўна, гэта ваб'іць і маладыя жанчын, і больш сталыя. Мы бралі ўдзел у адным з судовых пасяджэнняў. У суд звярнуўся беларускі мужчына, які скасаваў шлюб з жонкай. У іх была маленькая дачка, прыгожая, бялявая. Жанчына ў хуткім часе пасля разводу пазнаёмілася з туркам, па інтэрнце. І, ні разу яго не бачыўшы, вырашыла ўзяць маленькую дачку і з'ехаць у Турцыю. Мы ўдзельнічалі ў судзе як эксперты па гэтай краіне. Бачылі гэту жанчыну і разумелі, што яна была цалкам зачараваная, усё ж працэз залячвання надвычай уплывае на беларусаў і іншых жанчын з постсавецкай прасторы. Але пасля рэгістрацыі шлюбу сітуацыя часам мяняецца. Жанчына робіцца цалкам падуладна мужу, і гэта ва усходніх краінах лічыцца нармальным. Р.С. Гэты матэрыял мы падрыхтавалі ў тым ліку і для адукацыйных мэтаў. Каб беларускія мужчыны навучыліся складаць замежным жанікам цвёрду канкурэнцыю. Сядзь з трыма дзядзючымі, так бы мовіць свежымі лідзямі, у адной з модных кавярняў на сталічнай вуліцы Няміга. Крысціна, Жэня і Анжэліка ў сваім жыцці прайшлі праз агонь, вяду і медныя трубы. У кожнай з іх быў замежны хлопчык. Але да вяселля не дайшло, пацудзі з часам згаслі. Дзядзючэ чого, на іх погляд, часам не хапае беларускім кавалерам. Атрымаўшы даволі просты спіс: 1) Тактоўнасці. Мала ўсмішка, не умеюць выказаць захапленне жанчынай. 2) Стылю. Не сочаць за простымі моднымі тэндэнцыямі. 3) Гігены. Многія не глядзяць за сабой, радка прымаюць душ, не сочаць за пазногачамі. 4) Романтикі. Дарчы кветкі, размаўляць пра зоркі і ствараць сернады — саромеюцца. У цэлым, дзядзючкі падкрэслілі, што і ў нас вартыя кавалеры вадзіцца, хоць і ў вялікім дзядзючкі. Падзяка даўка не кожны беларускі мужчына мае ахвоту удасканалваць свае ўмен-

ЯК ПАЗБЕГНУЦЬ ПРАБЛЕМ, КАЛІ ЗБІРАЕШСЯ УЗЯЦЬ ШЛЮБ З ЗАМЕЖНИКАМ? У Беларусі працуе так званая «гарачая лінія» па бяспечнай міграцыі, якую наладзіла наша філія праграмы «Ла Страда». Скажам, вы трапілі ў сексуальнае рабства ці ваш замежны муж аказаўся вычварэнцам, збівае вас і не выпускае з дому. Ці вы збіраецеся за мяжой і вам проста патрэбна юрыдычная кансультацыя. У гэтых выпадках тэлефануйце на «гарачую лінію» «Ла Страда». Тут паспрабуюць дапамагчы, бясплатна. Тэлефанаванне па Беларусі 8 801 100 8 801. Званкі з мабільнага тэлефона альбо з-за мяжы +375 17 295 31 67. Інтэрнэт-старонка lastrada.by. — Звяртаючыся да нас, многія перад ад'ездам за мяжой ўдала перастрахоўваюцца, — адзначае Галіна Цюрына. — Не так дзіўна на «гарачую лінію» патэлефанавала жанчына: «З'аўтра выяжджаю ў Аўстрыю, хачу прыгледзець сабе мужа». Мы расказалі пра заканадаўства Аўстрыі, падказалі, якія дакументаў там неабходныя. Праз тры месяцы тэлефануе яна ж: «Ведаеце, я і ў добра пазнаёмілася, цяпер раскажыце канкрэтна, што трэба для рэгістрацыі шлюбу». Замежнікі часта прапануюць заключыць беларускім жанкам шлюбныя кантракты. Папярэджваем, тут важна канкрэтна ведаць, што падпісваеце. Так, да нас звярнулася жанчына, прынесла шлюбны кантракт, складзены па-ляндску. Нашы спецыялісты ведаюць англійскую, нямецкую і яна ніяк не галандскую. Давалася праводзіць цяжкую працу, перакладаць, вычытаць. І высветлілася, што ў выпадку скасавання шлюбу жанчына не толькі нічога не атрымала б, але і моцна рызыкавала б: яна мусіла б сплываць пазыкі мужа, калі б яго рызыкаваны бізнес разваліўся.

3 КРОПЕЛЕК ДАБРЫНІ — ДЫ ШЫРОКАЕ МОРА!

На тэрыторыі духоўна-асветніцкага цэнтра Свята-Іверскага храма, што ў Бабруйску, адбыўся фестываль здароўя і творчасці моладзі з абмежаванымі магчымасцямі. Арганізатары — сацыяльны аддзел Бабруйскай Епархіі, тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва (ТЦСАН) Ленінскага раёна Бабруйска, аддзел па справах моладзі адміністрацыі гэтага ж раёна горада — імкнуліся зрабіць свята насычаным, яркім, запамінальным.

Вы і паглядзелі, з якім азартам, запалам і шчырасцю выступалі ўдзельнікі з Кірава, Бабруйска, Магілёва! Колькі імпульсу ды творчага агоньчыку і імправізацыі дэманстравалі яны падчас знаёмства з камандамі, спартыўнымі і творчымі спаборніцтвамі. Гэтыя маладыя хлопцы і дзяўчаты з каардынацыйна-рухальных функцый ці іншымі кіравамі здароўя адначасова дэманстравалі магучую прагу да жыцця, да ўсебаковых змаганняў з камандамі, спартыўнымі і творчымі спаборніцтвамі. Гэтыя маладыя хлопцы і дзяўчаты з каардынацыйна-рухальных функцый ці іншымі кіравамі здароўя адначасова дэманстравалі магучую прагу да жыцця, да ўсебаковых змаганняў з камандамі, спартыўнымі і творчымі спаборніцтвамі.

З кожным годам фестываль набірае моцу. Як адзначыла адна з каардынацыйна-рухальных функцый аддзялення дэманстрацыі інвалідаў ТЦСАН Ленінскага раёна Бабруйска Таццяна Сенькевіч, сёлета кола ўдзельнікаў і гасцей свята значна пашырылася. Прыехалі спецыялісты і госьці з Магілёва і вобласці, Гомельскай, Брэсцкай абласцей.

— Такім чынам мы арганізоўваем адпачынак моладзі з абмежаванымі магчымасцямі, — працягвае размову дырэктар гэтага цэнтру Людміла Мірановіч. — Такія свята ствараюць цудоўныя ўмовы для раскрывання і рэалізацыі

талентаў у мастацкай творчасці і спорце. А яшчэ тым самым мы прыцягваем увагу да балючай праблемы сучаснасці ВІЧ/СНІД.

У рамках фестывалю каардынацыйна-рухальнага цэнтра па ВІЧ/СНІД горада Ларыса Каспяровіч правяла гульнявы трэнінг «Умей сказаць — НЕ!»

Шквал эмоцый выклікалі спартыўныя гульні «Усе на старт!», якія арганізавала і правяла кіраўнік гуртка дзённага знаходжання рухальнай рэабілітацыі Клаудыя Каваленка.

А як свяціліся твары і зіхалі агенчыкі ў вачах хлапцоў і дзяўчат, якім самастойна немагчыма ці цяжка хадзіць, калі з дапамогай іншых ім удалося сесяці на каня і ехаць! Божухны, якое шчасце!

Мноства талентаў прадэманстравалі фестываль. Неверагоднай прыгажосці галасы ў невідзучых спевакоў Зміцера Марціновіча і юнага Аляксандра Савіцкага з Бабруйска. Пра таленавітую спявачку з Пінска Наталлю Голубеву хочацца сказаць — спявае сэрцам. Яна — лаўрэат рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў і фестывалю выканаўчага вальнага майстэрства, якія паходзілі ў Брэсце, Кіеве, Любліне. Ёй аплазівралі ў Кітаі, на «Славянскім базары» ў Віцебску. Звярнуў на сябе увагу прыгожы, арыяльны ўбор, створаны самай спявачкай. Колькі ж сілаў і ўпартасці трэба было прыкласці, каб атрымаць такі чуда! І гэта пры тым, што ручкі Наталлі зусім непазлукнавыя...

Марыя ЖЫЛНСКАЯ. Фота аўтара.

Куллія свеці! «СТУЖКА» АСВОІЛА ВЫПУСК НОВЫХ МЕДЫЦЫНСКІХ ПЕРАВЯЗАЧНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ

ААТ «Стужка» ў верасні распачынае выраб стэрыльных хірургічных сурваткаў.

Прадпрыемства будзе вырабляць такія сурваткі пад заказ медыцынскіх устаноў краіны, паведамлілі ў прэс-службе канцэрна «Беллетрам». Іх выпуск прадугледжаны дзяржпраграмай развіцця медыцынскай тэхнікі і медыцынскіх перавязачных матэрыялаў. Для гэтага на прадпрыемстве ўстаноўлена спецыяльнае абсталяванне, а спецыялісты завасілі адпаведную тэхналогію. Стэрыльнасць сурваткаў будзе дасягацца складаным выбаў прамысловым спосабам. Памеры сурваткаў будуць рознымі — ад 5х5 см да 10х20 см. Прадпрыемства, якое мяркуецца, зможа задавальніць усе патрэбы краіны ў такой прадукцыі.

Дарчы, у рамках той жа дзяржпраграмы на «Стужцы» ўжо зарэагаваны выпуск новага віду тканянага бінту з краямі, якія не «сыплюцца» (у папярэдніх узорах краі былі неапрацаванымі і ніткі бінту трапілі ў рану). Паводле слоў спецыялістаў, расход такога бінту ў паўтара разо меншы, чым звычайнага, кошт — вышэйшы, аднак, дзякуючы высокай якасці такая прадукцыя запатрабаваная ва ўсіх медыцынскіх установах краіны. Вытворчыя магучасці «Стужкі» дазваляюць выпускаць да 7 мільёнаў пагонных метраў бінту ў год.

Спецыялісты прадпрыемства маюць намер таксама засвоіць выпуск стужкавых матэрыялаў для жаночай білізіны, замяніўшы тым самым 40 працэнтаў імпарту гэтай прадукцыі для гарсэтных выбаў кампаніі «Мілавіца». У планах — развіццё паслугі па дыягнастыцы інтэр'ера акна (мантаж, падвеска карнізаў, пашуў і падвеска штораў, штораў-жалюзі з выкарыстаннем рымскай і японскай сістэмы штораў). Дарчы, 30 працэнтаў прадукцыі, што вырабляецца, прыпадае на сегмент «Інтэр'ер акна». Гардзіны, шторы, фіранкі выкарыстоўваюцца ў афармленні дзяржаўных устаноў краіны, прадукцыя прадпрыемства закупляецца для гасцінчых комплексаў у Расіі, Эстоніі, Фінляндыі, некаторых краін Карыбскага басейна. ААТ «Стужка» вырабляе шырокі асартымент прадукцыі — амаль дзве тысячы найменняў. Асноўны рынак збыту — Расійская Федэрацыя. Вялікія аб'ёмы прадукцыі экспартуюцца туды на заказ Міністэрства абароны Расіі. У Маскве ў прадпрыемства добрая дылерская сетка: у расійскую сталіцу ідзе 90 працэнтаў усяго экспарту «Стужкі».

Сяргеі РАСОЎКА.

Невядомыя, назваўшыся работнікамі газавай і медыцынскай службы, абакралі кватэры пажылых мінчан

У сталіцы зламаныя пад выглядом работніка газавай і медыцынскай службы ўчынілі два кватэрныя крадзязі. Яны расказалі ў аддзеле інфармацыі і грамадскіх сувязяў ГУУС Мінгарвыканкама, ахвярамі злачынцаў сталі пажылыя мінчане.

Да 82-гадовай пенсіянеркі, якая пражывае на вуліцы Убарэвіча, дзве зламаныя наведвалі пад выглядом работніка газавой службы і выкралі 2 500 000 рублёў. Падобны выпад адбыўся і на вуліцы Глебікі. Невядомыя, назваўшыся медыцынскімі работнікамі, увайшлі ў кватэру 76-гадовага пенсіянера. Іх здабыча складала 1 200 000 рублёў. Супрацоўнікі міліцыі настойліва рэкамендуюць грамадзянам не ўпуськаць у дом палобных людзей, званаў у камунальныя службы, службу сацыяльнага забеспячэння і ўдакладняць, ці накіроўвалі яны спецыялістаў, патрабуючы ў відзёрну дакументы. Калі незнаёмыя пачынаюць угарваць упасуць іх у дом, неабходна папрасіць дапамогі, паталефанавашу па нумары 102. Калі ў доме ўжо знаходзіцца палобныя, не варта пакаціць без прыгледу месца, дзе ляжаць грошы або каштоўныя рэчы.

Вераніка ЛЕБЕДЗЕВА, «Мінск—Навіны».

Макаёнак і Лынькоў вярнуліся на радзіму

У Рагачове з'явіліся новыя вуліцы, названыя ў гонар спыненых беларускіх п'яністак. У новым мікрараёне «Паўднёвы», які цяпер актыўна забудоўваецца маладымі сем'ямі, што хочаць мець прыватныя падворкі, з'явіліся вуліцы, прысвечаныя людзям, чыя творчы і жыццёвыя шляхі цесна звязаны з Рагачоўскай зямлёй. Андрэй Макаёнак нарадзіўся ў вёсцы Борхаў, а пасля заканчэння Журавіцкай школы працаваў у мясцовым Доме культуры. Юнацкія гады Міхась Лынькоў таксама прайшлі на Рагачоўчыне. Тут ён вучыўся ў мясцовай настаўніцкай семінарыі, а пасля савецка-польскай вайны працаваў настаўнікам у вёсцы Сверхань. Яшчэ адну новую вуліцу горада назвалі «65 гадоў Перамогі» — у гонар сёлённай памятнай даты перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Новыя скульптуры Уладзіміра Жбанова прапісваюць ў Мінску і Лідзе

Кампазіцыя з чатырох фігур з'явіцца ў канцы лістапада каля мінскага ЦУМа пасля рэканструкцыі фасаднай часткі. Дзве дзяцей, якія зачараваным разглядаюць вітрыну. Тата, які рыецца ў кішэнях, і разгублена ад багатага тавараў мама. «Гэта збіралыя вобраз пакупнікоў, — патлумачыў Уладзімір Жбанав. — Іх твары не маюць пэўных рысаў. Фігуры будуць адлітыя з алюмінію і адпаліраваныя, як срэбра». Другая работа — амаль двухметровы снап — паедзе ў Лідзе, дзе ў верасні пройдзе рэспубліканскі фестываль-кірмаш «Дажыні-2010». Дарчы, у Лідзе ўстаноўлены ўжо тры работы скульптара. Апошняя з'явілася тут усяго месца таму. Яна ўяўляе сабой аб'ёмны герб горада — бронзавы леў трымае шчыт, а на ім — ключы ад горада.

Святлана ФРАЛЯНKOBA, «Мінск—Навіны».

БЕЛАРУС АДДАЎ МАХЛЯРАМ, ЯКІЯ ДАСЛАЛІ ЛІСТ З АФРЫКІ, ТРЫ ТЫСЯЧЫ ДОЛАРАЎ

Зрэдку відам фальшываманецца сутыкнуліся беларускія праваахоўнікі. У адным з аддзяленняў «Беларусбанка» былі знойдзеныя дванаццаць падробленых дарожных чэкаў American express travelers cheques, кожны наміналам у 500 еўра. Атрымаць наяўныя чэкі імкнуўся намеснік дырэктара адной са сталічных фірмаў.

Як высветлілася, мінчанін не падрабляў чэкі, а сам стаў ахвярай махлярства. Спачатку на яго імя прыйшоў электронны ліст ад спадара Томара Федзіа, які сцвярджаў, што быццам бы ў Афрыцы ў беларуса памёр сваяк, які пакінуў спадчыну. Прычым проз-

вішча ў сваяк было такое ж, як і мінчаніна.

У лісьме тлумачылася, што каб уступіць у законныя правы, мінчанін павінен даслаць у афрыканскую краіну 3 тысячы долараў, а юрыст памерлага зробіць усё неабходнае. Мінчанін даслаў у Афрыку названую суму, аднак у яго папрасілі яшчэ грошай. Беларус адказаў, што больш грошай у яго няма. Тады Федзіа паабяцаў даслаць дарожныя чэкі, за якія беларус і імкнуўся атрымаць грошы. Але іх яму трэба было вярнуць у Афрыку для далейшых «працэдур».

На імя мінчаніна 27 ліпеня прыйшла пашылка ад спадара Томара Федзіа з горада Ломі, што ў афрыканскім Того. Усёрэздыне было 12 чэкаў, якія, як высветлілася, былі фальшывымі, але зробленымі на надзвы-

чай высокім узроўні. Па гэтым факце заведзена крымінальная справа па ч.1 арт. 222 «Выраб ці збыт падробленых плацежных сродкаў» Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь.

Схема махлярства вельмі падобная на так званыя нідэргійскія пісьмы. Без супрацоўнікаў Інтэрпала ў гэтай гісторыі не абыходзіцца. Для аб'ектыўнасці неабходна даразіць адрэагуючы падробак — спадара Томара Федзіа, калі такі людзі ўвогуле існуюць. Самыя яны наўрад ці з'явіцца па павестцы з Заходняй Афрыкі. Бюджэт жа беларускіх аддзелаў міліцыі не прадугледжвае такіх далёкіх камандзіровак.

Алена КРАВЕЦ.

ПЯЦЬ ТАЯМНІЦ Іўеўскага касцёла

МАЛА хто ведае, акрамя саміх жыхароў Іўе, што Петрапаўлаўскі сабор у гэтым мястэчку сыграў сваю ролю, і даволі яркавую, у адной з лепшых кінастужак «Беларусь-Фільма» 80-х гадоў — «Чужая Бацькаўшчына па рамане Вячаслава Адамчыка. Ля яго сустраліся галоўныя героі і адбыліся дзеі другога плана.

І хоць, па задуме рэжысёра Валерыя Рыбарова і аўтара сцэнарыя Аляксандра Лапшына, у фільме касцёл меў іншае імя і месцазнаходжанне, жыхары Іўеўшчыны дагэтуль ганарыцца гэтай даволі прыемнай для іх гісторыяй. Аднак гэта — толькі прыказка. Аповед пра сапраўдных таямніцы Іўеўскага касцёла наперадзе.

ДАТА НАРАДЖЭННЯ
Іўеўскі Петрапаўлаўскі касцёл — помнік архітэктуры XV—XVI стст. дата заснавання якая, як і імя заснавальніка, пакрытая таемніцамі вядоў. Таксама невядомыя імёны аўтара праекта, архітэктара, будаўнікоў. Дарчы, пра апошніх ёсць вельмі прыгожая версія, нібы хадзілі яны з вёскі, што ляжыць непадалёк. Вёска да гэтага часу носіць назву Дайлідзі. Маркуецца, што назва паходзіць ад слова «дойлід».

...Многія лічаць, што заснаваў касцёл ў 1631 годзе Мікалай Кішка, ваявода мсціслаўскі. Але ў копіі яго фундашны, зробленай з кнігі зямскіх актаў, сказана: «Мураваны касцёл св. Пятра і Паўла, пры маіх продках да ераст аднесены, дваццаць гадоў таму перайшоў у маё ўладанне».

У «Беларускі энцыклапедыі» гэтая заслуга прыпісваецца Станіславу Кішку — бацьку Мікалая, і датуецца 1600 годам. Што малаверагодна, паколькі ў тым жа фундашы адзначана, што Станіслаў Кішка перайшоў у калыванізм у каталіцтва ў 1609 годзе (і быў прыняты «ва ўлонне каталіцкага касцёла»).

Яшчэ адна дата фігуруе — 1563 год. І зноў гэтадэцка Мікалай Кішка. Дарма апаненты аспрэчваюць, што Мікалай Кішка яшчэ на свеце не было. Быў, ён Мікалай Станіслававіч, а Мікалай Пятровіч, крайчы ВКЛ. Але, наколькі вядома, гэтая галіна Кішкаў-Цеханавічых да іўе дапаўнення не мела. Вось яго старэйшы брат Станіслаў Пятровіч, ваявода віцебскі — меў Діа, па-першае, ні пад адну з датаў ён не падыходзіць, бо памёр у 1554 годзе. Па-другое, А.М. Куншыравіч у кнізе «Культывавае дойлідства Беларусі XIII—XVI стст.» піша, што падчас архітэктурна-археалагічных даследаванняў устаноўлена: сцены касцёла ўзведзеныя з цэглы, форма і памеры якой характэрныя для канца XV ст.

І ў той час належала Пятру Янавічу з роду Мянтыгіравічаў (герб «Вадвіж»), які быў прыбліжэнна вялікім князем Аляксандра, займаў высокія пасады. Ці ж варта сумнявацца, што касцёл быў па-

соймавага суда аб выгнанні антытрынітарыяў з Рэчы Паспалітай.

На Іўеўшчыне гэта адбылося значна раней, каля 1612 года, калі ўладаром Іўе стаў Мікалай Кішка, сын Станіслава (і плямёнік Яна Кішка).

«БЕЛЫ СЛУП»

Мікалай Кішка не належаў да рэлігійных фанатыкаў, але быў чалавекам веруючым і дэлаўнабачным. Ён разумее, што парафіяльнае духавенства (2—3 святары) не даб'ецца належнага поспеху з ценатай і духоўным апусценнем народа, калі людзі яшчэ не адракліся ад ерасі. Таму вырашыў запрасіць законніка.

І ў 1619 годзе атрымаў згоду ад айцоў-дамініканцаў. Ды тыя чамусьці не прыбылі. Адна версія кажа: таму што бацька і дзядзька Мікалая былі надта закарэлівымі ерэтнікамі. Другая: зафундаваў мала (ёсць сцвярджэнні, што Сапегі ў падобных пытаннях былі больш шчодрымі).

Толькі каля 1630 года Мікалай Кішка заключыў дамову з бернардынцамі. Да іх прыезду пры касцёле хуткімі тэмпамі (прыкладна ў 1631—33 гадах) быў пабудаваны кляштар. Гэтаж жа хутка будаваўся і яшчэ адзін касцёл. Храм быў драўляны і насяў імя св. Крыжа (прайснаваў да пачатку XIX ст.).

...Пра дзейнасць бернардынцаў у Іўе вядома, што да ўлады яны не рваліся, а Слова Божа неслі не «агнём і мячом», а ўласным прыкладам: як у малітвах, паствах і пакры, так і ў працы. Таму просты люд ахвотна ішоў з ім на кантакт, бо бачыў у іх «пазнавальную Хрыстовы», а не «папоў, апрапунтых у аksamіты», паколькі паходзілі яны з бедных слаёў грамадства, размаўлялі на прастой мове, былі непераборлівымі ў ежы і ва умовах жыцця. Гэта быў па-сапраўднаму «жабрацкі» ордэн, з вельмі жорсткім статутам.

Іўеўскі бернардынец мелі бібліятэчку, у якой налічвалася каля пяціста кніг па тэалогіі, духоўную школу, школу для дзяцей. Колькасць законнікаў не была абумоўлена. Ёсць сведкі, што ў 1804 годзе ў кляштары было 11 айцоў, 4 магнахі і 12 вучняў.

Мікалай Кішка ўтрымліваў дзве парафіі таксама без умоў, апроч малітваў за сваіх продкаў і самога, а таксама «каб зніклі ерэткі з краю і пашырылася вера каталіцкая». Таму бернардынцы яго вельмі паважалі і пахавалі ў скляпеннях касцёла.

Памёр Мікалай Кішка ў 1644 годзе, не пакінуўшы нашчадкаў.

ВУЧЫМСЯ ПІСАЦЬ ПА-НОВАМУ ЗА ТРЫ ГАДЫ, або НонсЭнс ва Універсітэце

1 верасня — дзень уваходжання ў дзеянне закона «Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі».

У беларускай пісьмовай мове недзе з пачатку 1990-х гг. існуе істотны арфаграфічны разнабой. Ён нервуе карыстальнікаў мовы, шодкіце засвойванню мовы школьнікамі і студэнтамі, збівае з панталыку настаўнікаў і выкладчыкаў, зніжае прэстыж нашай роднай мовы, даючы падставы вінаваціць яе ў неўнармаванасці і бесістэмнасці. Памятаю, як некалі ў школе падчас падрыхтоўкі да алімпіяды па беларускай мове, мяне абуралі нелагічнасцю і штучнасцю некаторых правілаў: я разумела, што пісаць трэба, напрыклад, «выкананам», «дзв'юхкроп'е», але аўтарытэтыя слоўнікі ўпарта супярэчылі маёй здаровай логіцы. Менавіта для таго, каб пазбываць гэтага разнабою, умацаваць пазіцыі і аўтарытэт беларускай мовы, у 2008 годзе быў прыняты новы Закон «Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі». Фактычна, з 1 верасня 2010 года ён уведоўць у дзеянне новую рэдакцыю Правілаў беларускай арфаграфіі і пунктуацыі выдання 1959 года. На падмурку гэтых старых Правілаў 1959 года, якімі мы карыстаемся цяпер і да 1 верасня, створана новая рэдакцыя Правілаў беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. Яна адмяняе многія неабгрунтаваныя выключэнні ў правалісе, уніфікуе напісанне іншымі слоў, пашырае ўжыванне літары «ў», удакладняе напісанне складанаскарачонах слоў і г. д. Старыя правілы не змяняюцца, а удакладняюцца, сістэматызуюцца: некаторыя з іх проста па-новаму сфармуляваныя і згрупаваныя, абноўлены ілюстрацыйны матэрыял да іх.

— Таму, — тлумачыць дырэктар Інстытута мовы і літаратуры ім. Я. Коласа і Я. Купалы НАН Беларусі Аляксандр ЛУКАШАНЕЦ, — ні ў якім разе нельга казаць пра рэформу мовы альбо правалісе. Рэформа — гэта значныя, кардынальныя змены ў той ці іншай сістэме, а новая рэдакцыя — гэта толькі карэктывы і удакладненне таго, што было. Мы з лёгкасцю зможам чытаць тэксты, якія былі напісаныя да 1 верасня 2010 года: іх арфаграфія не будзе істотна адрознівацца ад тэкстаў, напісаных паводле новых правілаў.

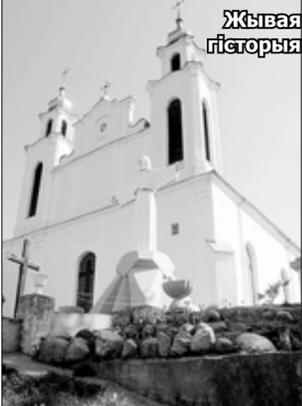
Новая рэдакцыя Правілаў беларускай арфаграфіі і пунктуацыі перш за ўсё тычыцца тых, хто вучыць родную мову, і тых, хто выкладае.

— Школьнікам, — кажа Аляксандр Аляксандравіч, — спасцігаць беларускую мову стане значна лягчэй. Ім не патрэбна будзе завучваць безліч выключэнняў. Напрыклад, з правіла аб напісанні літары «о». Паводле новых правілаў у аднаскладовых словах літара «о» пішацца выключна пад наіскам. І ў запаячальных словах кітапту «адажкі», цяпер мы павінны будзем пісаць «а». Акрамя таго, для школьнікаў — працягвае спадар Лукашанец, — Міністэрствам адукацыі прадугледжаны трохгадовы пераходны перыяд, каб пачаць карыстацца новымі правіламі. Гэта значыць, што цягам трох гадоў памылкі, звязаныя са зменамі ў правалісе, не будуць уплываць на адзнаку. Дапусцім, у дыктоўках школьнікаў памылкі будуць выпраўляцца чырвоным, але адзнака будзе залежаць толькі ад колькасці памылак паводле старой арфаграфіі. Гэты трохгадовы тэрмін прыдуманы для таго, каб і школьнікі, і настаўнікі прывыклі да зменаў. У цэнтралізаваных тэставанні і разнастайнага экзаменацыйнага заданні тры гады таксама не будуць уключацца пункты, якія тычацца новых правілаў. Альбо пры напіравальным адказе яны не будуць залічывацца як памылкі.

Трохгадовы пераходны перыяд, дарчы, не тычыцца ні сродкаў масавай інфармацыі, ні кніжных выдавецтваў.

У продажы ўжо з'явіліся «Беларускі арфаграфічны слоўнік» і «Сучасны руска-беларускі слоўнік для школьнікаў», складзеныя паводле новых правілаў. У хуткім часе з'явіцца і іншая дапаможная і даведчаная літаратура. Яна павінна надаць сістэмнасці беларускай мове і дапамагчы нам усім з 1 верасня пісаць па-новаму. Насцярожвае ў гэтай сітуацыі яшчэ большая магчымая блытаніна ў правалісе. Яе мы альбо перажомаем (вельмі спадзяюся!) праз некалькі гадоў, альбо забараняемся канчаткова... Але найбольш насцярожвае тое, што новая рэдакцыя Правілаў і звязаная з ёй блытаніна ў найбліжэйшыя некалькі гадоў можа знізіць зацікаўленасць абітурыентаў у здачы цэнтралізаваных тэстаў па беларускай мове...

Вольга ЧАЙКОўСКАЯ.

тыры беляя і адзін чырвоны. Дарчы, два з іх апісаныя больш дакладна: 1740 і 1750 гады (Францыя, Ліон). Ім карыстаюцца, але зрэдку, бо на змену стылю раманскаму, у якім яны выкананы, прыйшоў гатычны стыль.

А ёсць рэчы, якімі карыстаюцца, але ўбачыць іх можа не кожны. Гэта дзве формы для вольна хостыі (Святога Прычасся): адной прыпісваюць XVIII, другой — XIX стагоддзе.

На вялікіх святах можна убачыць і зразумець прызначэнне кадальніцы і алтарніка, які выкарыстоўваецца для працэсіі.

Перад уваходам у сакрыцыю (памішканне для літургічнага адзення святара і абраднага начыння) знаходзіцца вельмі прыгожы і шыкоўны партал, зроблены ў класічным стылі ў апошняй чвэрці XVIII ст. У сярэдзіне таго ж стагоддзя з'явіўся ў храме і спавядальніца, выкананая ў стылі ракако.

Ёсць магчымасць, пры ўваходзе ў касцёл і выхадзе з яго, таксама дакрануцца да гісторыі, бо галоўныя дзверы і клямка на іх існуюць больш за два стагоддзі. А вось памясцёц на лаўцы, равенскія дзверы (меліся дзве такія падчас вясшызгаданага вопісу) магчымасці няма, бо два гады таму ўсе лаўкі былі замененыя новымі. Хто ведае, мо нашы нашчадкі праз сто і больш гадоў, дакрануўшыся да іх, будуць лічыць, што дакрануліся да гісторыі.

Астас ЛІПЕНЬ.

РЭЛІГІЯ І АТРЫБУТЫ

Маюцца звесткі, што ў касцёле калісцькі былі чатыры званы, набытыя ў 1664, 1704 і 1709 гадах. След іх знік у Расіі, куды яны былі вывезеныя падчас вайны (якой вайны — удакладніць цяжка). У архіўных документах згадваюцца і іншыя рэчы, што мелі месца ў святых і адносінісцы да XVI—XVII стагоддзяў, але цяперашняе іх месцазнаходжанне невядомае.

Паводле інвентарнага вопісу, што праводзіўся ў 1998 годзе, большасць рэлігійна-літургічна першай паловы, сяродняй і канцом XVIII ст. Прынамсі, усе ўсёшч алтароў. Да таго ж часу належалі і арнаты (верхняе літургічнае адзенне рымска-каталіцкага духавенства) — ча-

PS. У былым кляштары бернардынцаў пацху ідзе рэканструкцыя. Пацху, бо ўсё асяццяўляецца на парафіяльныя сродкі. Масцовыя ж улады пазіраюць, як мне здаецца, на эста не як на аднаўленне помніка архітэктурі, якому больш за чатыры стагоддзі... Таму нават хвёндз-Джан Ян Гаецкі, пробащч парафіі св. Пятра і Паўла, не можа даць акрэслены адказ на пытанне: а што будзе ў памяшканні, калі ўсё ўдасца дзвесці да ладу. Мо музей, мо нядзельная школа, мо гасцявіць пакоі, а мо (Чаму б і не?) д

